

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Gazdasági előadások.

Az O. M. G. E. mint minden évben úgy ez évben is, február hónapban gazdasági előadási ciklust rendez a Köztelken, a mire van szerencsénk az érdeklődők figyelmét már előzetesen is felhívni.

Igazgató.

Állásközvetítés.

Az O. M. G. E.-nél nagy számban vannak előjegyezve állást kereső gazdasítztek. Miért is felhívjuk mindazok figyelmét, kik gazdasítztet óhajtanak alkalmazni, forduljanak ajánlataikkal az O. M. G. E.-hez, mely az ily irányu megkeresésekre mindenkor készséggel megfelel s a nála állandóan jelentkező gazdasítztek közül megfelelő ajánlatokat tehet. Ezen állásközvetítéssel, az állást kínáló és keresők érdekeinek egyformán kíván szolgálni az egyesület s ezt teljesen díjtalanul teszi.

Igazgató.

A sertéskiviteli piacz és a fővárosi konzumvásár kérdésének megoldása.

A földmivelésügyi miniszter által f. hó 8-ára egybehívott ankét elé terjesztett kérdések közül különösen három bir nagy fontossággal. Nevezetesen a sertéskiviteli piacz, a fővárosi konzumvásár és a kőbányai piacz decentralizálásának kérdése. — A többi kérdések részint elő-

feltételei, részint folyományai az előbb említetteknek. A decentralizáció kérdésében már többször kifejtettük nézetünket, tettük ezt ism telten az előbbi kettővel szemben is, de ezek lényege közül most oly nagy jelentőségű momentumra utalhatunk, mely e kérdések leghelyesebb megoldására vezet s a melyet a legmelegebben üdvözlünk s hozzájárulás végett az összeülő ankét figyelmébe ajánlunk.

Értesüléseink szerint ugyanis Budapest székesfőváros tanácsa meggyőződven, hogy a kőbányai sertéskiviteli piacz közegészségi szempontból jelen helyén meg nem tűrhető, sem pedig veterinárius szempontokból hivatásának többé meg nem felelhet, kész a kormány beleegyezése esetén — saját rezsijében a főváros közelében levő, erre minden tekintetben alkalmas helyen egy új sertéskiviteli piaczot létesíteni s azt a modern kor kívánalmainak megfelelően berendezni.

Nem szükséges a főváros ezen elhatározásának helyességét bőven indokolnunk. Tudja azt mindenki, hogy kivitelünk szempontjából szükségünk van egy sertéskiviteli piaczra, de viszont abban is bizonyára egyetért velünk és a főváros tanácsával mindenki, hogy jelenlegi egyedüli kiviteli piaczunk közegészségi szempontból veszélyes a fővárosi közönségére, állategészségügyi tekintetből primitív felszerelése miatt pedig a legszerényebb igényeket sem elégítheti ki, monopolisztikus kiváltságai miatt hénitólólag is hat sertéskereskedelmünk egészséges fejlődésére, tehát annak jelenlegi helyén és alakjában való fentartása nemcsak nem kívánatos, de minden tekintetben káros.

Az O. M. G. E. a kőbányai kiviteli

sertéspiacz kérdésében azon álláspontot foglalta el, hogy az — tekintettel Kőbánya közigazgatási fontosságára — a jobb megoldásig ideiglenesen továbbra is fentartassék és a lehetőségig szereltesék fel mindazon kellekekkel, melyeket ily nagyfontosságú intézmény érdekében kívánatosnak kell tartani. De kifejezést adott az O. M. G. E. már akkor is azon nézetének, hogy Kőbányának ezen karba hozása csak átmeneti lehet s a megfelelő megfigyelő telep létesítésénél tekintettel legyenek már arra is, hogy annak közelében Kőbánya figyelmen kívül hagyásával rövid idő alatt egy új kiviteli piacz szerveztessék.

A székesfőváros elhatározását ismerve, a legmelegebben támogatjuk a tanács tervezetét. Támogatjuk pedig azért, mert a kőbányai piacz végleges megoldásának kérdése ez uton realizálható legelőnyösebben és leggyorsabban. E mellett teljes garanciát birunk a főváros tanácsában arra nézve, hogy e kiviteli piacz felszerelése minden tekintetben kifogástalan, az eddigi tapasztalatoknak megfelelő lesz. A gazdaközönség s a fogyasztók érdekei pedig egyaránt meg lesznek védelmezve, illetve oly összhangzatba hozva, mint az kívánatos. Egyben kell, hogy véget érjen egy szűkebb csoport favorizálása, mely már úgy is elég sokáig élvezte a legmesszebbmenő kedvezményeket a tenyésztők és a főváros fogyasztóközönségének rovására.

Kőbánya jelenlegi helyén csak ideiglenesen volna amugy is fenttartható, miután az egymásra zsufolt szállások, a csatornázás és megfelelő víz hiánya s mi-azmákkal telített talaja a telep reorganizálását és fentartását lehetlenné teszi. Hogy ennek dacára ideiglenes fentartá-

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utcza 31. Váci-körut sarok.

Ajánl:

Kitünő vetőmagvakat.
Gépolajokat, kenőcsöket.
Köteleket, zsákokat, és ponyvákat.
Permetező gépeket s anyagokat.
Műtrágyákat.
Építkezési anyagokat.
Állatorvosi gyógyszereket.

Ajánlja:

Jól berendezett
gabona-bizományi osztályát
gazd. termények értékesítésére,
tőzsdei fedezeti kötések közvetítésére,
hizott marha, sertés és gypaju eladására,
korpa, malátaesira, olajpogácsa, szárított moslák legjutányosabb beszerzésére.

Ajánl:

Kitünő máv. gőzeséplógépeket.
Malmokhoz compound locomobileket.
Arató-, kévekötő- és kaszáló-gépeket.
Mindennemű gazdasági gépeket.
Takarmányosok berendezését.
Gazdasági mérnöki munkák közvetítését.

Vesz mindennemű őszi- és tavaszi takarmánymagvakat.

sát és kellő berendezését mégis kívánatosnak jeleztük, annak csak a kényszerítő körülmények és az egyéb megoldás hiánya volt oka. Most azonban, mikor a székesfőváros saját inicziatívájából hajlandónak nyilatkozik egy óriási befektetést igénylő kiviteli telep létesítésére lehetetlen ezen eszmét nem a legmelegebben fogadnunk. Kívánatos, hogy a kormány annak realizálását hozzájárulásával lehetővé tegye. Kőbánya reorganizálása és kellő felszerelése szintén milliókba kerülne s még sem nyújthatná azon garanciákat, melyeket egy újonnan létesítendő ily telep nyújthat. Viszont egy új telep létesítése — bár több pénzbe kerül, de viszont minden tekintetben teljes biztosítékot nyújt.

Ezen nagyon is számottevő okok kell, hogy minden nem közvetlenül érdekelt tényező előtt tisztán álljanak s hiszszük, hogy az ankét tagjai a földművelésügyi miniszternek a székesfőváros ajánlatának elfogadását fogják javasolni.

Az ankét elé terjesztendő kérdések közül másodsorban nagyfontosságú a fővárosi *konzum*-piac kérdése. Emlékezzünk azon nehézségekre, melyekkel a főváros sertéshusszükségletének fedezése a sertésvész idején járt s a mely egy ideiglenes konzumvásár létesítését tette szükségessé a ferenczvárosi rakodón. Tudjuk azt is, hogy a főváros sertéshussal való ellátását eddig Kőbánya monopolizálta, tetszése szerint állapítván meg az árakat. Már pedig a főváros sertéshusfogyasztása oly nagymérvű, hogy az összes kőbányai forgalomnak egyharmadát teszi ki, miáltal nagyjelentőségű kihatással lehetne az árak természetes szabályozásával a sertéstenyésztésre és kereskedelemre egyaránt, ha ezen előnyös befolyást Kőbánya monopoliuma nem nullifikálná. Ez okból van szükség arra, hogy egy önálló s a jelenlegi vagy a létesítendő *kiviteli* piactól teljesen *független konzumvásár* létesíttessék, mely csupán a helyi fogyasztás kielégítését szolgálja. Akár létesül a főváros által tervezett új sertéskiviteli piac, akár nem, okvetlenül szükség van egy konzumvásárra, mert a kiviteli piac lényegesen más célokat van hivatva szolgálni, mint amaz. Míg a kiviteli piactra csak oly elsődrendű áru hozható, mely hizlalásra teljesen alkalmas, addig a konzumvásárnak az ezen kívánalmaknak nem megfelelő áru is képezheti anyagát.

Első sorban kívánatosná teszi a konzumvásár létesítését egy egészséges, szabad verseny teremtése, mely jótékonyan hatna az e dologban legközvetlenebbül érdekelt két félre, t. i. a tenyésztőre és a fogyasztóra. Eddig mi volt a helyzet? Az, hogy miután Kőbányán nem volt sertésvásár, a szállástulajdonosok sertéseiket tetszésszerűen időben és megszabott árakon adták el. Csak így magyarázható meg azon egészségtelen állapot, hogy a míg a ferenczvárosi ideiglenes konzumvásár előtt a

sertésárak 43—53 kr.-ig változtak minőségek szerint, addig e vásár bezúntatása után a kőbányai szállástulajdonosok az árakat tekintet nélkül a minőségre 54—55 kr.-ban fixirozták. De tévedne a ki azt hinné, hogy a hus drágulása csak némi hasznot is eredményezett a tenyésztőknek; sőt ellenkezőleg Kőbánya birtokában lévén ismét monopóliumának, az élő sertések árait is lenyomta, busás haszonra tevén ily módon szert.

Azt hiszem könnyű belátni ezen állapotok tarthatatlanságát. — Kívánunk kell, hogy a szóban forgó két piac különválasszassák, mert ha együtt marad, úgy az árak alakulása ismét a kiviteli piac birtokosának kezében maradna, a ki azokat ismét csak monopolizálná. Már pedig minden monopólium károsan hat a közgazdasági fejlődésre, mert a szabad verseny az értékesítésnek egyedüli helyes gazdasági módja, mely nemcsak a fogyasztónak de magának a tenyésztőnek az érdekeit is védi. Ezért — miután a *kiviteli* piac különben is a főváros *belterületén* kívül létesítendő — szükséges a főváros élelmezése és a kereskedelem előmozdítása szempontjából a *főváros belterületén* egy *konzumvásár*, létesítése, mely szabad vásár jellegével ruháztassék fel s a mely az állatok elhelyezése céljából szabad szállásokkal volna felszerelendő, hogy az esetben, ha a tenyésztő állatait az egyik vásáron értékesíteni nem tudná, azokat a legközelebbi vásárig szabad szállásokban, a kormány által szabályozott feltételek mellett elhelyezhesse s ne legyen kényszerítve állatait potom pénzen elvesztegetni, a mint azt eddig kénytelen volt, ha állatait a kőbányai szállásokban helyezte el. E piac is természetesen a közegészségügy kívánalmainak megfelelően volna felszerelendő s a legszigorubb ellenőrzés alá helyezendő.

E fontos kérdés megoldásáért ismét a főváros tanácsát illeti meg az érdem. A mult nyár folyamán ugyanis a földművelésügyi miniszter, tekintettel a főváros élelmezésének akadálytalan ellátására, egy időleges konzum sertésvásártér létesítését engedélyezte a ferenczvárosi rakodón, mely teljesen megfelelt a kívánalmaknak. Időközben e vásárt a miniszter ismét bezúntatta, a mi nyomban a sertéshusárak rohamos emelkedését eredményezte. Erre a főváros tanácsa, hivatkozva a fővárosi lakosság élelmezési érdekeire s a fővárosi autonóm vásárjogára, egy felterjesztésben ezen vásár további fentartását kérelmezte, kötelezván magát ezáltal természetesen arra, hogy a vásárt a hozzáfűzött kívánalmakhoz képest véglegesen berendezze.

A ferenczvárosi rendező pályaudvar forgalmon kívül helyezett petroleumraktár rakodó területe ily vásár berendezésére minden tekintetben alkalmas s miután a konzumvásár létesítését nemcsak nem bizhatnók jobb kezekre, mint a főváros tanácsára, de mert autonóm jogánál

fogva ilyennek létesítésére a fővárosnak elfvitázhatlan joga is van, e vásár létesítésének engedélyezését a kormány nem tagadhatja meg.

Annál inkább elvárhatjuk a kormánytól, hogy a fővárosi konzumvásár végleges rendezése elé a főváros tanácsának nehézségeket gördíteni nem fog, mert ez a tanácsnak az élelmezés megfelelő folytonos ellátása érdekében nemcsak joga, de kötelessége is és mert semmiféle magánvállalat az ügy helyes megoldása és kezelése tekintetében annyi garanciát nem nyújthat, mint a főváros tanácsa.

Ha a nemzetközi kiviteli és a fővárosi konzumvásár kérdése az itt körvonalozott elvek szerint a főváros tanácsával részben a kormány előtt fekvő konkrét javaslati, részben a fővárosi tanács köréből kiszivárgott teljesen megbízható helyes elvek szerint megoldatnak, úgy a sertéshizlalás és értékesítés szükséges decentralizációja is könnyebben megoldható lesz, a jelenlegi tarthatlan állapotok folytán csaknem a végveszedelemben sodort egyik legjövődélmezőbb és legjelentékenyebb gazdasági ágazatunk általános megjavulására. *Jeszenszky Pál.*

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A takarmánymagvak termeléséről.

Ma, midőn az alacsony gabonaárak máris igen sok gazdát arra készítenek, hogy a kalászosok termeléséről a takarmány termelésre s ezzel kapcsolatosan a haszonmarha tartásra (tejgazdaság, hizlalás, növényekmarhatartás) menjen át — ott, a hol a takarmánymagvakat nem saját gazdaságunkban termesztjük, igen lényeges kiadást képez e magvak beszerzésére fordított költség. Bizony sok pénzt ad ki a gazda a lóher, luczerna, takarmányrépa, mohar, köles, a különféle bükköny és borsó magvakra; de ez a költség még csak hagyján volna, de hányszor jut a gazda abba a kellemetlen helyzetbe, hogy az elvetett mag csiraképessége meg nem felel a várakozásnak, mert vagy semmi, vagy csak kis része kel ki; igaz ugyan, hogy vannak vetőmagvizsgáló-állomásaink, a hol számba nem is vehető csekély összegért próbálják ki a beküldött mag csiraképességét, de hát vajjon a földbirtokos osztály hány százaléka veszi igénybe ez áldá. os intézményt; de még azok is, a kik azt igénybe veszik, hányszor jönnek oly helyzetbe, hogy nem tehetik meg.

Mindenféle kellemetlenséget elkerülhünk, ha magunk állítjuk elő a szükséges magot, a mi csak egy kis munkával és körültekintéssel jár.

Nem oly nagy költség és munka az, ha a luczernásunk vagy herésünk 2-ik kaszálásából a magszükséglet fedezésére meghagyunk egy darabot s ha máskor nem, az összes cséplési munkák bevégezése után, akár télen is, kiveretjük a magot.

Vagy pedig oly nagy munka-e az, ha a szépen sikerült zabos-, vagy árpásbükköny, akár őszi bükköny, vagy borsóból egy darabot, — ott a hol legszebben kötöttek a hüvelyek, — csak a beéredés után kaszaltatunk le s éppen így járunk el a mohar és kölessel. A répaszedéskor kívánatos a magtermelésre alkalmas répat,

meghagy
elrakni

E
rületen
magot.

A

rint már
tehát ug
melése

nyiba, a
zott, a

nak me
tott el.

szedését
készítés
trágyáz

értő em
25 kr.

ennek o
egy ökr

tot h
a magr
gatos

a magr
a répar
sáért

a terüle
az öszs

Te
mostoh
mag a

T
tehát

T
ott, a
mésnél

mely á
dankin
szolgál

Ig
alapjau
járás n

egysze
A
magter

nöbbs,
habár

lett, m
Sőt ma

luczern
oly mó

más k
megpu
tékesít

H
azt, ho
legtöbb

bevásá
mint a

vesszük
után a

nyosab
kat, n

termele

Á

Czé

zása k
ugy a
vétel

ben ez

gazdál
valót

figyel
első
Ugya

meghagyni ezeken a szivveleket és külön elrakni tavaszig, szintén nem nagy dolog.

E sorok írója egy magyar holdnyi területen a következő költséggel termelt répa-magot.

A répa kiválogatása kellő utasítás szerint már a szakmányosok által teljesített; tehát úgy ez a munka, mint a répa bevermelése költségbe nem került, legfeljebb anyyiba, a mennyi költséget azon munka okozott, a melylyel a magnak való répa a célnak megfelelő módon rétegelve földdel rakott el. A magrépának a kupaczból való kiszedését, kint a földön az ültető lyukak elkészítését, ezeknek komposztal való megtrágyázását, a répa kiültetését, egy ahhoz értő ember 50 kr. napszámmal és 8 gyermek 25 kr. napszámmal 3¹/₂ nap alatt elvégezte; ennek összes költsége tehát ... 8 frt 75 kr.

egy ökrös fogat, mely komposztot hordott	2	"	"
a magrépa kétszeri kapálása fogatos erővel	2	"	"
a magrépa ápolása	1	"	25 "
a répamag szedése és tisztításáért számítható	4	"	"
a terület adójáért számítva	1	"	"

az összes költség kitesz ... 19 frt — kr.

Termett pedig összesen a mostoha időjárás daczára 150 kg. mag à 34 frttal = ... 51 " — "

Tiszta haszon mutatkozik tehát ... 32 frt — kr.

Tekintve már most azt, hogy ugyanott, a hol a magrépa az ideai 150 kg. termésnél is 32 frt tiszta hasznot adott, a buza, mely átlag 380 kg.-ot termelt magyar holdankint, csak 22 frt 80 kr bruttó jövedelmet szolgáltatott.

Igaz, hogy e sanyaru év a számítás alapjául nem szolgálhat, de kedvezőbb időjárás mellett a magrépa is legalább még egyszer annyi termést hozott volna.

A bükköny, mohar és kölesnél pedig a magtermelés előnyös volta még szembeütőbb, mert a cséplés után ezek szalmája, habár tápanyag-tartalomban szegényebb lett, mégis sikeresen takarmányozható fel. Sőt ma már annyira vagyunk, hogy a magluczerna és lóher szalmája is értékesíthető oly módon, hogy annak rostjai, különösen más koncentrált takarmánnyal kezelve, megpuhíthatók és takarmányul elég jól értékesíthetők.

Ha már most tekintetbe vesszük még azt, hogy a saját termésű takarmánymag a legtöbb esetben felülmúlja minőségben a bevásároltat, vagy legalább is van olyan, mint azok közt a legjobb; és tekintetbe vesszük, hogy saját szükségletünk fedezése után a felesleget még mindig sokkalta jutányosabban árusíthatjuk el, mint gabonánkat, nem tagadható a takarmánymagvak termelésének kiváló haszna a gazdaságban.

Ifj. Horváth Jenő.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

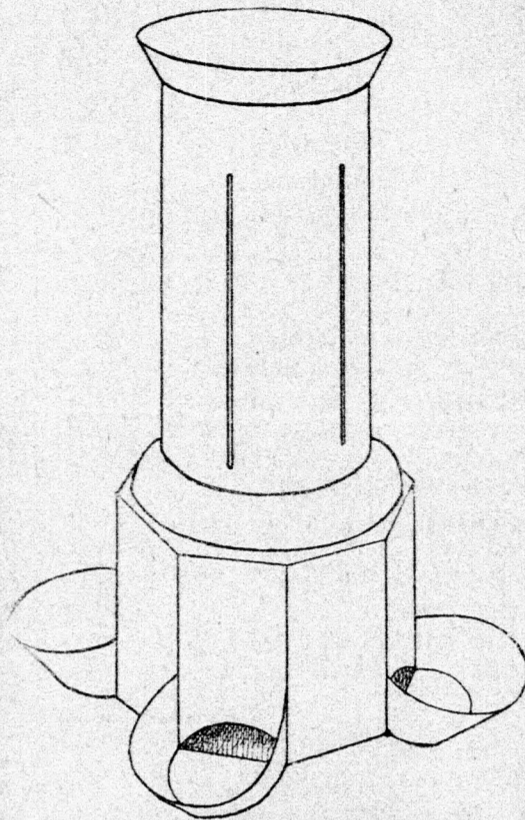
Czélszerű sertészetető-készülék.

△ A gazdák fontosabb téli foglalkozása közé tartozik a sertéshizlalás, melylyel úgy a nagy-, mint a kiscgazda, majdnem kivétel nélkül szokott foglalkozni, a mennyiben ezt már a háztartás is megkívánja.

A hizlalás, bármily régen üzik is gazdáink, még mindig sok tanulmányozni valót nyújt és sok módosítandó van rajta.

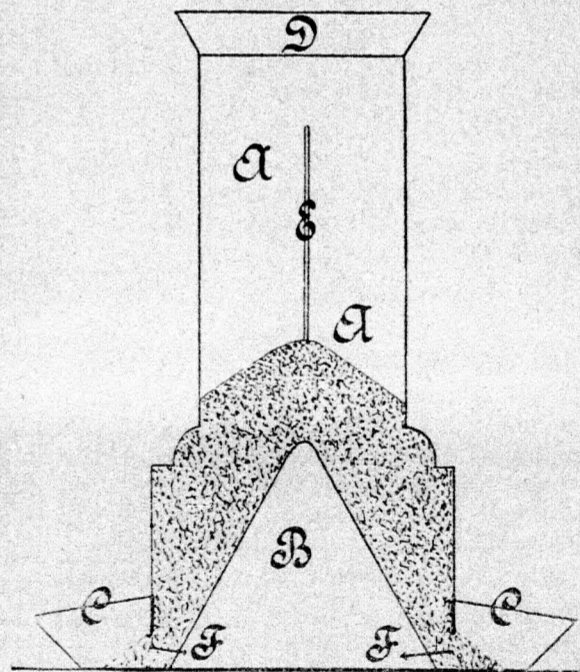
Különösen a sertéshizlalásnál fordítandó figyelem több oly körülményre, a melytől első sorban függ a hizlalás eredménye. Ugyanis figyelem fordítandó többek között

kivált a pontosságra az etetésben; vagyis mindig kellőleg betartott s a sertés által is megszokott időben kell etetni, mert a szokottnál jobban kiéhezett a sertés tulságos mohón fogyasztja az elébe öntött ételt, azt nem rájja meg tökéletesen, minek folytán az emésztés nem teljes s a felvett tápanyag egy része felhasználás, értékesítés nélkül hagyja el a bélcsatornát. Hasonló eset szo-

3. ábra. Sertészetető-készülék.

kott előfordulni akkor is, mikor több sertés hizlaltatik egy ólban s egy közös vályuba öntik elibök az eledelt, a mikor is egymással marakodva, felettébb mohón falják fel azt.

4. ábra. Sertészetető-készülék (átmetszetben).

Igen fontos továbbá s figyelemreméltó a sertéshizlalásnál az állat evőképességének s étvágyának ismerése. Tudnunk kell azt, hogy a hizóba fogott sertés mennyi eledelt képes elfogyasztani s megemészteni azaz haszonnal értékesíteni; mert a kevés eledel a gyarapodást hátráltatja, az elégnél több pedig felesleges s rendszeren pocsklással jár.

Eppen ezen felsorolt s a hizást elősegítő és nehezítő körülmények figyelembevételével s ezek könnyítésére és így a hizlalás czélszerű eszközzésére készített s küldött be hozzánk egy gazdatársunk. Fehér Kálmán

gyöngyös-tarjáni lakos egy igen egyszerű, de a czélnak megfelelő, az etetést szabályozó készüléket, mely a külföldön már ismeretes, és magyar szaklapban is már közölt baromfi-etető-készülék mintájára van szerkesztve és a melyet rajzban mutatunk be olvasóinknak.

Ezen új készülék áll egy tetszés szerinti nagyságú s a hizláló-ólhoz alkalmazható függőleges kályhából, melyet egészben a 3. sz. ábra, átmetszetben a 4. sz. ábránk mutat. A' függőleges henger, melybe a sertésnek adandó eledel felülről D nyíláson beönthető s így a szemes eledel tartányául szolgál. Az üres henger A' alsó része, mint ábránkon látható, kiszélesedik s többszögű s alsó részébe B' kup úgy van alkalmazva, hogy általa a henger alsó része bezáratik s a szemes eledel felduzzasztatik, hogy F' F' nyílásokon, a nyílásokhoz alkalmazott C C' etetőcsészékbe omoljon, honnan a sertés tetszése szerinti mennyiségben fogyaszthatja, mert a csészék kiürítése után a szemes eledel, melynek szellőztetésére az E nyílások szolgálnak, természetesen saját súlyánál fogva ömlik F' F' nyílásokon a csészékbe, míg a tartányban kellő mennyiség van. A henger nagyságához képest több csésze alkalmazható a henger alsó részének egyes szögleteire, a sertések számához mérten úgy, hogy mindegyik külön csészében találja az eledelt. Az egész készülék rajzunk után bármely ügyes bádogos által vaslemezekből megkészíthető.

Ezen etető-készülék előnyei a következők: a sertés akkor ehetik, mikor neki tetszik, annyit, a mennyit kíván s mivel minden sertés részére külön etetőcsésze van, nem veszekednek, sokkal nyugodtabban esznek, jobban megrágnak az eledelt s kétségkívül nagyobb mértékben áthasonítják, vagyis jobban értékesítik, a gazda nagyobb hasznára.

A téli és tavaszi malacoztatás.

△ Az egyik tenyésztő az októberi, novemberi és decemberi, a másik pedig a januári vagy februári fiaztatást tartja legjobbnak, a szerint a mint tapasztalása egyik-másik helyességéről győzte meg őt. Mint a gazdálkodásban általában, úgy a sertés-tenyésztésben sem lehet azonban sablonszerűleg eljárni, mert ebben is mindig az adott viszonyok az irányadók. A felsővidéki sertés pl. soha sem lesz olyan hizékony bármennyire törekszik is erre a tenyésztő, mint az alföldi, mert klimája, talaja és fekvése nem megfelelő; de viszont az odaváló sertés sokkal szilárdabb és szerényebb igényű, mint az alföldi finom mangalicza fajta.

Általánosságban az a vélemény jutott előtérbe, hogy a késő őszi és téli fiaztatás a legjobb és jövedelmezőbb. Ennek a véleménynek hódol majdnem minden tenyésztő, a nélkül, hogy ezt mással indokolhatná, minthogy az ilyen idősebb süldő a kereskedők előtt kedvesebb és kapósabb. Ez mindenestre nyomós indok, de nem feltétlenül irányadó; mert a kereskedő és gazda érdekei itt nem mindig találkoznak. A tenyésztőnek egyedüli érdeke csak az lehet, hogy kiszámítsa, mikép az októberi, novemberi, decemberi, januári, februári, márcziusi, áprilisi és májusi fiaztatás és malaczevelésnél mennyi a költsége és mennyi lehet a tiszta jövedelme; továbbá mérlegelni tudja a valószínűségeket és lehetőségeket, hogy a sokszor szándékosan, éppen a kereskedők által lenyomott árakkal s egyéb esélyekkel szemben mit kockáztathat.

Nem szenved kétséget, hogy az őszi és téli fiaztatás jár legtöbb költséggel és rizikóval, különösen ott, hol nem rendelkezünk olyan bő és tápduz legelővel, mely a sertés természetének legjobban megfelel s így a

tenyésztő folytonosan a zsákra van utalva, ha csak koplaltatni nem akarja sertéseit. Az is bizonyos, hogy kemény hideg, vagy tulnedves sáros télen a malaczkok hónapokig a kutricza őrzésére lévén kárthatatva, meleg fiasztatókban nagyon elfinnyásodnak, szellősekben pedig igen sokat szenvednek a hidegtől s a nappal legnagyobb részét a vaczok alá bujva töltik, egymást összefüllesztik s hamar megkapják a kihülésből származható nyavalyákat. De ezeken kívül nagy hátránya a késő őszi és téli fiasztásnak még a következő:

a) koczák leginkább szemes eledel, különösen pedig tengerivel tartatván, száraz fagyos időben megsűrűdött zsíros tejűktől a malaczkok hasmenést kapnak;

b) esteli 5 órától mánap reggeli 7 óráig, tehát 14 órán át a malaczkok anyjukat folytonosan háborgatják, úgy, hogy a kevesebb tejű koczák, melyek rendszerint a legkövérebbek szoktak lenni, a folytonos csecsgyömöszölés folytán lassanként étvágyukat veszítik s egyéb bajba esnek és elpusztulnak.

c) nagy hidegben, ha a koczáktól kieresztés előtt legalább félórával el nem különítjük a malaczkokat s nedves tőgyvel mennek ki a szabad levegőre, csecsbimbójuk befagy, vagy pedig a hideg szélről a tőgy megcserepedvén, szoptatáskor nemcsak nagyon fájdalmassá lesz, hanem gyuladásba is jöhet és ha ehhez a szoptatós koczáknál gyakori székrekedés is hozzájárul, a koczák nyugtalanokká és izgatottakká lesznek, oly annyira, hogy az őket folytonosan ingerlő malaczaikat verik, megsértik és esetleg fel is falják;

d) a szoptatós koczák, száraz fagyos télen rendszerint elvesztik étvágyukat s nagyon leromlanak, némelyik tudóbajba is esik és elpusztul. Az ilyen lecsigázott koczák jó legelőre menve, hirtelen véresednek s vérbetegségekben könnyebben döglenek;

e) a jól gondozott és meleg istállóban szépen fejlődött kövér téli malaczkok közt gyakori a nyavalyatörés által okozott pusztulás és a szintén veszedelmessé válható szédülés;

f) a télen megsanyargatott vagy elkenyveztetett malaczkok könnyen vérbetegségekbe esnek, sok aszkórbán, csuzos és idegbajokban szenved, úgy, hogy a farkát nem lehet megtisztítani, különösen tulfinomított fajtáknál a lábzsugorodott, köszvényes és elszáradó malaczkoktól és süldőktől, mely nyavalyák pedig mindannyian a tulfinomítás és téli fiasztás következményei szoktak lenni;

g) a téli fiasztáshoz sok alomszalma szükséges, ezenkívül nagy gond, sok vesződség és hosszankodással jár, úgy, hogy a ki jól és lelkiismeretesen utánna akar látni, hogy minden jól és rendben történjék, a szó teljes értelmében rabjává válik a kanasznak és sertéseknek.

Azt hiszem, ezek mindannyian figyelemre méltó olyan nagyon fontos dolgok, melyek elegendők arra, hogy a mai világban minden tenyésztő gondolkodóba essék: vajjon az eddig követett őszi- és téli fiasztási rendszer csakugyan helyes-e és nem lehetne-e ezektől a fenn érintett kalamitás és kellemetlenségektől szép szerével szabadulni s egy másik fiasztási rendszerre alapítani a sertés-tenyésztést?

Hogy e kérdésre minél világosabban és könnyen megérthetőleg felelhessek, kimutatom az októberi, januári, márcziusi és májusi fiasztás költségeit. A januári Pálnapi példánál azt a takarmányozási és adagolási rendszert vettem alapul, a mit Mezőhegyesen alkalmaznak. Szándékosan tettem ezt azért, mert finom faj elinél ezt nagyon drága tenyésztésnek tartom s csak Mezőhegyesen fizetheti ki magát, hol tenyésztésre

adják el a sertéseket, de más rendes tenyésztőnél nem.

A kérdés tehát az, hogy mennyibe kerül 1 drb kocza egész évi tartása a hasasság és fiasztási időt is beleszámítva?

1. Októberi fiasztásnál.

a) szemes eledel 217 kiló per 5:50 forint	11:98 frt
b) répa 240 kiló per 40 kr.	—96 "
c) luczernalegelő	1:60 "
d) pásztorbér minden darabra	1:50 "
e) kocza értéke 40 forint után 6% kamat	2:40 "
összesen	18:44 frt

2. Pálnapi Mezőhegyesen.

a) szemes eledel 332 kiló per 5:50 forint	18:26 frt
b) répa 150 kiló per 40 kr.	—60 "
c) legelő 1 hold	1:— "
d) pásztorbér minden darabra	1:50 "
e) kocza értéke 40 forint után 6% kamat	2:40 "
összesen	23:76 frt

3. Márcziusi fiasztásnál.

a) szemes eledel 302 kiló per 5:50 forint	16:61 frt
b) répa 240 kiló per 40 kr.	—96 "
c) legelő (luczerna)	1:60 "
d) pásztorbér minden darabra	1:50 "
e) kocza értéke 40 forint után 6% kamat	2:40 "
összesen	23:07 frt

4. Májusi fiasztásnál.

a) szemes eledel 180 kiló per 5:50 forint	9:90 frt
b) répa 200 kiló per 40 kr.	—80 "
c) luczernalegelő	2:50 "
d) pásztorbér minden darabra	1:50 "
e) kocza értéke 40 forint után 6% kamat	2:40 "
összesen	17:10 frt

Mennyibe kerül tehát egy darab malacz felnevelése eladásig?

1. Októberi egy kocza után 5 darabot számítva 16 hónapos korban

a) kocza költsége 18:44 frt elosztva 5 felé	3:68 ⁸ / ₄ frt
b) egy malacz élelme fél éves korig	3:74— "
c) pálnapi vásárig 16 éves korban	16:47— "
d) pásztorbér	—75— "
összesen	24:64 ³ / ₄ frt

2. Pálnapi egy kocza után 5 darabot számítva egy éves korig.

a) kocza költsége 23:70 frt elosztva 5 fele	4:92— frt
b) egy malacz élelme fél éves korig	3:74— "
c) pálnapi vásárig, tehát egy éves korig	15:65— "
d) pásztorbér	—75— "
összesen	25:06— frt

3. Márcziusi egy kocza után 6 darabot számítva 10 hónapos korig.

a) kocza költsége 23:07 frt elosztva 6 felé	3:84 ¹ / ₂ frt
b) egy malacz élelme fél éves korig	2:61— "
c) pálnapi vásárig	14:— "
d) pásztorbér	—75— "
összesen	21:20 ¹ / ₂ frt

4. Májusi egy kocza után 6¹/₂ darabot számítva egy éves korig.

a) kocza költsége 17:10 forint elosztva 6 ¹ / ₂ felé	2:65— frt
b) egy malacz élelme fél éves korig	1:93— "
c) jövő májusig, tehát egy éves korig	11:24— "
d) pásztorbér	—75— "
összesen	16:57— frt

Ha a májusi malaczkokat egy éves korban, vagyis másik év május havában el akarom adni, minden darabra számítok még 30 kiló tengerit per 5:50 frt = 1:65 frt és 1 frotot gazdag luczernalegelőre s így benne lesz darabja 19:22 frtba.

Fél éves korban benne van tehát az

Októberi malacz	7:80 frt
Pálnapi (mezőhegyesi)	9:03 "
Márcziusi (")	6:82 "
Májusi (")	4:95 "

Mennyibe kerül már most egy kilósúly termelési költsége a különböző időben való fiasztásnál?

Az októberi 16 hónapos korban ha darabonként 82 kilós benne van 30 krajczárba.

Pálnapi 12 hónapos korban ha darabonként 80 kilós benne van 31¹/₄ krajczárba. 75 kilós benne van 33¹/₄ krajczárba.

Márcziusi 11 hónapos korban ha darabonként 80 kilós benne van 26¹/₂ krajczárba. 75 kiló benne van 28¹/₄ krajczárba.

Májusi 12 hónapos korban ha darabonként 80 kilós benne van 24 krajczárba, 75 kilós benne van 25¹/₂ krajczárba.

A májusi malaczkot ha egy éves korában eladni nem akarjuk, hanem kitartjuk őszig, akkor ennek a célnak megfelelő táplálékban részesítjük, mely esetben egy darab csak 16 frt 57 krajczárba lesz maximum. Az ilyen süldőknek egy szem eledelt sem kell adni, hanem minden 15 darabra számítva 1 hold 1200 □ öles luczernáson és a tarlón kell legeltetni, hol nemcsak elegendő tápot kap, hanem tőle szépen és jó egészségben is fejlődik. Hogy vásárra hajtás előtt mikor kezdjük meg a kukoriczaetést és milyen adagolással kezdjük meg, ez függ a sertés finomságától és attól, hogy milyen súlyt akarunk velük elérni. Ezt meghatározni tehát tökéletesen a tenyésztő dolga.

Az októberi fiasztásnak egy nagy előnye van, az t. i. hogy a június, július, augusztus, szeptember és október hónapokat, midőn a sertés ad libitum ehet a lóher vagy luczernáson, megnyerjük, a november pedig rendes körülmények közt még nem tulzigorú s így elválasztásig a malaczkok nem szenvednek, azután pedig már erősebbek lévén, könnyebben ellentállnak az idő viszontagságainak. Ha tehát valaki a két-zeri fiasztást viszonyai szerint jövedelmezőnek találja, — a mi sokaknál előfordulhat — és nem sajnálja koczáinak beler-jét gyengíteni, vagy csak a már ugyis kiselejtezendőket akarja kétszer fiasztatni, akkor ajánlom, hogy fiasztasson márcziusban s válaszsza el malaczaikat május közepén s akkor tartsa jól koczáit legalább egy hétig, hogy javulva azonnal felbugjanak.

Ennek a fiasztási rendszernek ügyes kézben igen nagy előnye van, mely különösen és főképpen abban nyilvánul, hogy a márcziusi fiasztásnál az anyát olyan tápdús jó tejelő eledellel tarthatjuk, hogy sem a koczák le nem romlanak, sem a malaczkok nem koplalnak, áprilisban pedig a kis malaczkok anyjukkal járhatnak a luczernalegelőre s akkor szophatnak, mikor akarnak és valahányszor annyi teje gyűlt a koczának, hogy az utánna és körülötte siránkozó malaczkáknak megfekhetik. A kocza márcziusban már tetszése szerint turhat, felkeresheti a gyökereket, gilisztát rovarokat és álczáit, melyek nemcsak eledelképpen szolgálnak, de az emésztésre is kedvező befolyással vannak. A finom sertés és malacz a nappal legnagyobb részét szabadban töltheti, mely körülmény az idegrendszer és izmok szilárdítására ugyszólván életfeltétel. A tej is elveszti sűrűségét s e tekintetben sem kell aggodnunk káros hatásától, mint télen. De mindennek felett igen nagy előnye az, hogy a koczák az év 8 hónapjában folytonosan olyan gazdag legelőn lehetnek és éppen a hasasság és szoptatás ideje alatt, mikor

nemcsak szüksége czéljából azt nem ha a fiasztatásnál mennyi is jól természetesen tenyésztés

A feltétlenül is a sok kétszeri szerébe fiasztat, a a márcziusi az már mindig szakértő ban van meg sen kodása, azon tő járásával

A mények sok közt rakozni január fe és április hasasság csak a tartozik a a sertés k van utalv ezius és á nyebb, kü rilis, mik és lucze mennyi l után a ilőre esil egy, hog malaczkok folytonos együtt kint a sz nek, tera hogy esa az idő nem eső esetben a randók s össze an

A csak a k nélkül, h nap után lül mint malaczkok mondhat egészségre márcziusi őszi és t nyul, ny köszvény mint az május h at folyto gyal esz is látszik olyan er telnek, h dalmat, s egyéb meleg n nálni sz

A koczákna ges teju luczerna produkál olyan jó szem tal

nemcsak, hogy legtöbb és legdrágább eledel szükséges, hanem a tej mennyi- és minősége czéljából a legtermészetesebb is; már pedig azt nem vitathatja el senki a világon, hogy ha a fias vagy hasas kocza jó, gyenge, próteindus luczernából annyit ehetik, a mennyi csak belefér s mellette a malaczkák is jól táplálkozhatnak, hogy ennél sem természetesebb sem pedig olcsóbb sertés-tenyésztési rendszer nincs.

A kétszeri fiaztatást tehát nem lehet feltétlenül elítélni, mert van igen sok előnye is a sok hátrányok mellett. A ki azonban a kétszeri fiaztatást nem tartja tenyésztési rendszerébe beilleszthetőnek s csak egyszer fiaztat, akkor feltétlenül maradjon meg vagy a márcziusi vagy pedig a májusinál; mert az már bizonyos, hogy a márcziusi malacz mindig versenyzik a Pálnapival ha olyan szakértő kezében van a tenyésztés, ki tisztában van azzal mit cselekszik és nem ingatja meg sem egyik-másik tenyésztő gáncoskodása, sem pedig a kanászszámadó okoskodása, ki mindig kész akadályokat gördíteni azon törekvés elébe, mely az ő eszjárásával ellenkezik.

A májusi malaczoztatás minden körülmények közt legolesőbb az egyszeri fiaztatásak közt és legjobb is, ki az eladással várakozni bir 19—20 hónapos koráig; mert január február, márczius és áprilisban tartván a hasassági időszak, ebből csak a január és február tartozik a télhez, mikor a sertés kizárólag zsákra van utalva, míg a márczius és április már könnyebb, különösen az április, mikor annyi füvet és luczernát ehetik a mennyi belefér. Lefiazás után a legkellemesebb időre esik a szoptatás, úgy, hogy 3 hét után a malaczkok elválasztásig folytonosan anyjukkal együtt legelhetnek és kint a szabadban lehetnek, természetes dolog, hogy csak akkor, mikor az idő kedvező, t. i. nem esős, sáros, mely esetben a malaczkok bezárandók s csak a szoptatáskor bocsjátandók össze anyjukkal.

A májusi malaczozt szoptathatjuk, a mig csak a koczákat a szoptatást megengedik, a nélkül, hogy a koczákat leromlanának s 2 hónap után más egyebet adnánk nekik eledél mint gazdag luczernalegelőt. Az ilyen malaczkok szépen fejlődnek, egyenletesek, mondhatom mindnyáján egyformák és olyan egészségesek, mint a makk. Ennél és a márcziusi fiaztatásnál nem áll az be, a mi az őszi és télielknél, hogy sok közülök elsatnyul, nyavalyatörés és szédülésbe esik, a köszvény és lábzsugorodás sem bántja, valamint az etetésnél sem áll félre mint a téliel május havában szoktak, hanem egész napon át folytonosan legelnek és olyan jó étvágyal esznek, hogy öröm őket nézni. De meg is látszik rajtuk, mert 6—8 hónapos korban olyan erőben és edzettséggel mennek neki a télnek, hogy ekkor már nem okoznak aggodalmat, mert nem kell rettegetni a dögtől s egyéb kalamitásoktól, vége lévén a forró meleg nyárnak, mikor a vérbetegség dominálni szokott.

A márcziusi és májusi fiaztatásnál a koczáknak mindig van elegendő és egészséges tejük, mert az a gyenge, próteindus luczerna nagy és kitűnő mennyiségű tejet tud produkálni s a malaczkoknak is annyi és olyan jó eledelt szolgáltat, hogy akár egy szem takarmány nélkül is jobb dolguk van,

mint a télielknél akármennyi eledel mellett. Ezeket a nagy előnyöket éppen nem szabad szem elől téveszteni sem gazdaságosság sem pedig egészségi szempontból, különösen mikor tudjuk, hogy minden malaczra számítanunk kell naponta $\frac{1}{2}$ kiló tejet, a minek előteremtése 6—7, sőt néha 8 malacznál is nem tréfadolog s bizonyosan igénybeveszi a kocza erejét ugyanarra, hogy a téli fiaztatásnál némelyik bele is pusztul.

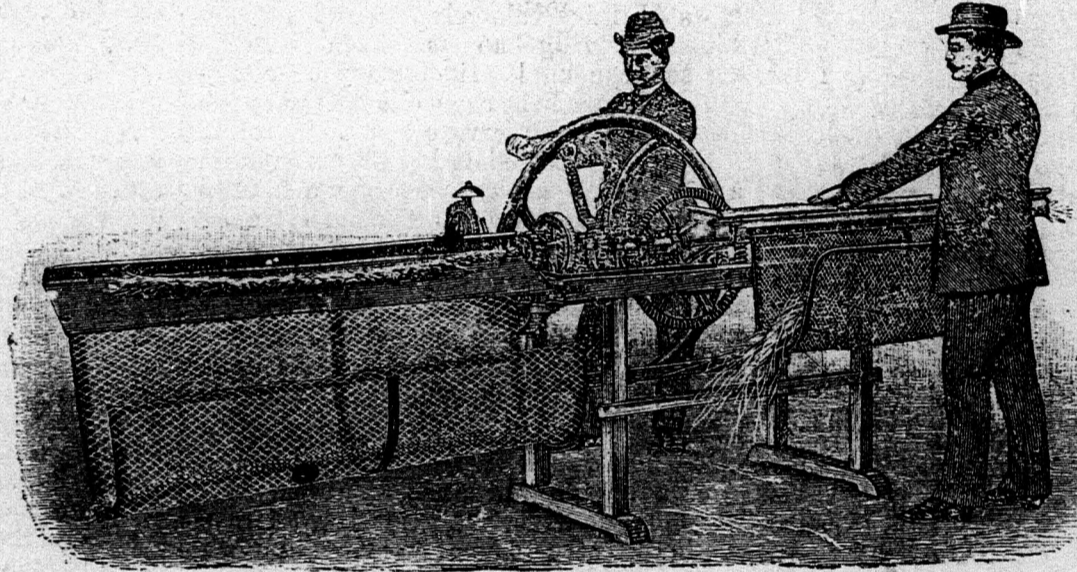
Márton Zsigmond.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Egy újabb szalmakötél-fonó-gép.

A szalmaköteleket tudvalevőleg különösen két alkalomkor használják nagyobb mennyiségben és pedig tavasszal oly gazdaságokban, hol faiskola van a fák szállításánál csomagoló anyagok és legfőképpen az aratásnál. Mindkét esetben nagy mennyiségre van szükség, melynek kézzel való elkészítése sok időt vesz igénybe, mi különösen az aratásnál néha nagyon is hátráltatná a munkát.

Ez ideig csak egy szalmakötél-fonó-gép volt nálunk elterjedve, s ez a Petersen-féle,

5. ábra. Siedersleben-féle szalmakötél-fonó-gép.

mely motóla körül csavarja a megfont szalmát. Munkája, ha egyenletes hosszú szalmát használtak, kielégítő volt, de a rövid vagy kuszált szalmát hiányosan fonta meg.

Az alábbiakban ismertetett, Siedersleben által készített szalmakötél-fonó-gép állítólag mindenféle szalmát egyenletesen és jól fon össze. Erről különben még ez év folyamán kísérletek fognak történni, melyek eredményéről be fogunk számolni annak idején t. olvasóinknak. Most egyelőre csak a gép szerkezetét és munkafolyamatot ismertetjük alábbiakban.

A gép kétfonalas, igen erős kötelet készít, a mely többször is felhasználható és csak harmadannyi anyagot igényel, mintha a kötelet kézimunkával készítenék el. A kötelek aratási czélokra 1'20 m., 1'50 m., 1'75 m., hosszukban vágatnak le. A levágott részek egy gyűjtőkosárba esnek és egy számláló készülék által megszámláltatnak.

A gép szerkezete egyszerű és könnyen megérthető.

Egy bebocsátó szekrényből a feldolgozandó anyag a két parallel fekvésű forgó orsócsőre jut, a melyek a kötelet két fonalatt készítik el. Egy a közepén elhelyezett fonóhenger a két kész fonalat, a melyek a mögötte levő fogozott hengerpárok által tartatnak, megfogja és kötéllel fonja össze. A kész kötelet a sik asztaltáblán csuszlik végig

mindaddig míg a szükségelt hosszt el nem érte. Ekkor a levágó készülék jön működésbe és a levágott kötelet a ferde siktábláról a kosárba esik, a számláló készülék pedig ugyanekkor egy osztályrészszel odább mozog. Hatvan darab szalmakötél elkészítését csengetyűjelzés hozza tudomásunkra. A gép kezeléséhez két egyén kell, az egyik a lendítő kereket forgatja a másik meg a fonóanyagot helyezi el a bebocsátó szekrényben. A gép munkaképességét illetőleg a gyáros állítása szerint 10 órai munkaidőben 240—300 darab szalmakötelet készít el, a mi különben az anyag minősége és a kezelők ügyessége és jártassága szerint változó. A kézi erőre berendezett szalmakötél-fonó-gép ára 250 márka. O. Z.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

A moslék-sömör.*)

× Köztudomásu, hogy olyan gazdaságokban, melyekben moslékot etetnek, — főleg a hizók között — nem ritka betegség az u. n. moslék-sömör, a mely különösen a hátulsi végtagokon, ritkábban a hason, sőt az egész testen is előforduló hólyagszerű bőrlöb-ban nyilvánul. Az eddigi tapasztalatok szerint egyik évben gyakrabban jelentkezik ezen betegség mint más évben, sőt nem ritkán egész országreszekre is kiterjed, miként pl. 1884-ben Galiciában okozott igen nagy veszteségeket. A betegség ugyan nem halálos kimenetelű, sőt, ha az okot eltávolítjuk, elég gyorsan is gyógyul, de nagy mértékben zavarja a táplálkozást, késlelteti a hizást, sőt csak kissé súlyosabb alakjában az állat lesóványodását okozza, s nem egy

esetet tudnék felemlíteni, midőn a folyton kiujuló moslék-sömör következtében, hat havi hizalás után könnyebbek voltak az állatok, mint beállításakor.

Hetven egynehány éve annak, hogy e betegség Európában ismeretessé lett, vagyis fellépése összeseik azon időponttal, midőn burgonyából szeszt kezdtek főzni. Addig míg szeszfőzésre rozst használtak, e betegség egészen ismeretlen volt, s ujabban is csak burgonya-moslék etetése után észlelték, de soha sem roz- vagy kukorica-moslék etetése után.

A betegség oka tehát a burgonya-moslékban, illetőleg magában a burgonyában foglaltatik. Bizonyos körülmények között ugyanis a burgonya egyelőttünk ismeretlen anyagot tartalmaz, mely ha a szervezetbe jut, moslék-sömört eredményez. Az ilyen burgonya, illetőleg burgonya-moslék, egyszeri feletetése még nem okozza az említett betegséget. Ha azonban az ilyen moslékot folytonosan etetjük, az etetés megkezdése után 2—3 héttel jelentkezik a baj s tart mindaddig, a mig a burgonya-moslék etetését be nem szüntetjük, vagy legalább

*) A „moslék-sömör“ elnevezés nem szabatos ugyan, mert a bőrbaj tulajdonképpen „eczema“, de mert a betegséget már általában az előbbi név alatt ismerik, ezt ezután is használhatjuk, legalább addig, mig nem lesz számára egészen megfelelő nevünk. Rovatvezető.

is a feletett moslék mennyiségét jelentékenyen le nem szállítjuk. Természetes, hogy minél több moslékot etetünk, annál rövidebb idő múlva fog fellépni a baj és ellenkezőleg. A betegséget okozó anyagnak bizonyos mennyiségben meg kell gyűlni a szervezetben, hogy az ősmert tüneteket előidézzé.

Sajátságos azonban az, hogy nem minden burgonyából készült moslék fejt ki egyenlően káros hatást. Nem ritkán több év, sőt évtized is eltélük a nélkül, hogy a betegség kiterjedtebb mérvben jelentkezne, s így bizonyára léteznek szeszgyári hizlalók, melyek ezen betegséget egyáltalán nem ősmertik. Ott azonban, a hol a hizlóknak csaknem egyedüli takarmányát képezi a moslék, a hol szálal takarmányt a szarvasmarha jó formán semmit sem kap, nemesak hogy nagyon gyakran fordul elő, de nagyon veszedelmes jelleget is szokott ölteni.

A betegség egyedüli oka mindenestre a burgonyában s az abból készült moslékban keresendő és található fel, habár fellépésére és lefolyására egyéb körülmények is lényeges befolyással vannak; úgy pl. eltekintve az adag nagyságától s a takarmánykeverék száraz anyagtartalmától, az aalom minősége és mennyisége, az istálló tiszta vagy tisztátalan volta, az állatok czélszerű vagy czélszerűtlen ápolása is van igen lényeges befolyással.

Nagyon sokan vannak abban a hitben, hogy csakis a moslék képes sómört előidézni, nem pedig maga a burgonya is. Ha ez állana, akkor a feldolgozás alatt kellene valamely ezen betegségeket okozó káros anyagot magába vennie; ez pedig nem áll azon egyszerű ok miatt, mert a nyersen, avagy főzve feletett burgonya éppen úgy képes mosléksómört előidézni, mint a burgonyamoslék. S hogy ezt a praxisban nem tapasztalják, avagy csak nagyon ritkán, annak okát azon körülmény magyarázza meg, hogy nyers burgonyát soha sem szoktunk megközelítőleg is olyan nagy adagban etetni, mint moslékot. Kísérletek és tények alapján határozottan mondhatni, hogy a moslék káros tulajdonságát nem gyártás közben nyeri, sem a gépek, sem az élesztő nem szolgáltatják azt neki, s nem is egyedül magas víztartalma az, mely a szervezetre betegítőleg hat, miként azt általánosan hiszik. A gépek és csövek egyáltalán nem szolgáltatnak a mosléknak olyan anyagot, mely betegséget idézzen elő, kivéve az első főzésből nyert moslékot, melyet azonban feletetni éppen ezért nem is szokásos.

Sokan vannak, a kik a megsavanyodott moslékot okolják a betegség előidézőjéül s ajánlanak is mindenféle a savanyodást megakadályozó szert. Ezek azonban határozottan téves nézetet vallanak, mert manapság savanyu moslék nem is létezik. Regente, mikor a moslék a főzési rendszerből kifolyólag csak harmad-negyed-nap volt feltakarmányozható, a moslék rendszeren megsavanyodott, minek elkerülése czéljából az oltatlan meszet szelvényben használták, azonban eredménytelenül, mert a meszesített moslékot evő marha épp oly mérvben megkapta a mosléksómört, mint az, a mely meszetlen moslékot evett. Ma már a moslék sokkal rövidebb ideig tartó fermentálás után kerül feletetés alá s az edényeknek csak némileg tisztántartása mellett is; a megsavanyodás lehetlenség.

Hogy nem minden burgonyából készült moslék okoz sómört, arra nézve számos példát lehetne felsorolni. Csak nem régen is tapasztaltam egy hizlalóban, hogy addig, a míg a gazdaság saját természetvénjét főzte fel, semmi baj sem volt. Mikor pedig tavasz felé elfogyván a burgonya, vásárolt burgonyát kezdtek főzni, csakhamar a moslék-

sómör is jelentkezett. Vannak sokan, a kik mindenütt bacillusokat keresve, abban a nézetben vannak, hogy a moslék-sómört is bacillus okozná, állítván, hogy a moslékban olyan bacillusok volnának, melyeket a bélnedvek nem támadván meg, a belsárral a vétagokra jutnak, ott tovább tenyésznek, illetőleg szaporodnak s okozzák a hólyagcsás kiütéseket. Ezen nézetet Baránsky czáfolta meg, ki moslékot nem evő állatok vétagjait hetekig borogatta moslékkal, s moslékot evő állatok belsárával, a nélkül, hogy a moslék-sómört előidézhette volna. Ha csakugyan a belsár okozná a sómört, nem volna megmagyarázható, miért jelentkeznek kiütések néha az egész testen; holott a belsár csak a hátulsó vétagokkal érintkezik. Ha pedig ezen alantas szervezeten már a burgonyában jelen volnának — miként azt fel kellene tennünk — akkor főzés közben, a magas hő behatása folytán mindenestre el kellene pusztulniok. Annyi azonban tény, hogyha a hátulsó vétagokat, a hol a betegség elsőségesen fellépni szokott, minden kiürítés után megtisztogatják, akkor vagy egyáltalán nem lepi meg a betegség az állatokat, vagy csak enyhén folyik le.

Azonban csupán hig volta miatt a belsár nem idézhet elő speczifikus betegséget, mint a hogy pl. a zöldtakarmány etetésekor csakugyan nem is okoz. Kell tehát, hogy a belsár valamely betegítő anyagot tartalmazzon magában is. Ezen betegítő anyag azonban ugylátszik csekélyebb mennyiségben van a belsárban, ellenben nagyobb mennyiségben a szervezetben halmozódik fel. Ezen nézet mellett látszik bizonyítani az a körülmény is, hogy daczára a hátulsó vétagok legnagyobb mérvű tisztántartásának mégis egyes esetekben fellép a betegség, vagy hogy nem ritkán a melső vétagokon veszi kezdetét a baj s átterjed a hasra s csak azután a hátulsó vétagokra. Ezen körülményből legalább arra lehet következtetni, hogy a szervezetben is kell, hogy felhalmozódjék a betegítő anyag.

Meglehetősen elterjedt nézet, hogy a csirázó, a *solanin* tartalmazó burgonyából főzött moslék okoz csak mosléksómört, s tény, hogy ezen betegség leggyakrabban csak tavasszal és nyáron lép fel, mikor a burgonya már csirázásnak indult, de viszont elégszer tapasztalták, hogy mindjárt burgonyaszedés után is, tehát akkor, a mikor a burgonya még nem indulhatott csirázásnak, jelentkezett a sómör. Nem lehet tehát állítani, hogy egyedül a csirázó burgonya okozná a sómört s fel kell tennünk, hogy a nem csirázó burgonya is tartalmazhat anyagokat, melyek a sómört előidézeni képesek.

Ujabb időben a *solanin* okolják a betegség előidézésével. Legyen a dolog akár miként, tény, hogy a burgonyában kellőleg nem ismert alkotó résznek kell lenni, a mely e betegséget okozza és pedig nagyobb mennyiségben az olyanban, mely emberi táplálékul, talán kellemetlen utóíze miatt is, nem alkalmas, de szeszgyártási czélokra annál megfelelőbb. Ezekben a burgonyákban a szervezetre károsan ható anyag azután nemesak a csirázás kezdetén, de azelőtt is megvan, s nem is minden évben egyenlő mennyiségben; így azután természetesen egyik évben a betegség is gyakrabban lép fel, mint a másikban. Hogy ezen anyagnak mennyisége micsoda tényezők és befolyásoktól függ, azt éppen úgy, mint a hogy magát az anyagot sem ismerjük, nem tudjuk, s csak feltenni lehet, hogy a talaj nedvességétől függ annak kisebb-nagyobb mennyisége s erre is csak abból következtethetünk, hogy nedves években a moslék-sómör rendszeren érzékenyebb károkat okoz a hizlalóknak.

Az előadottak után az a kérdés most már, lehet-e védekezni e betegséggel szem-

ben, a mely ha egyszer fellép, oly nagy károkat okoz a hizlaló-gazdának. A kérdésre igennel kell válaszolnunk, bár megessék, hogy néha minden elővigyázat daczára is fellép.

Sokkalta gyakoribb egyáltalában az olyan istállóknak, melyekben az egészségügyi szabályok betartására, s a feletett takarmány szárazanyag tartalmára nem fektetnek súlyt. Sajnos azonban, hogy a mosléknak azt a maximális mennyiségét, a melynek feletése után a betegség még nem lép fel, megállapítani nem lehet. Volt rá esetünk, a midőn fejenkinti 30 kg. moslék, mint napi adag, sómört okozott, míg más esetben 60 kilogrammot is etettünk a nélkül, hogy káros következmények álltak volna be. Ebből világosan következik, hogy míg egyik évben 60 vagy több kilogramm naponkinti feletése sem okoz bajt, addig a másik évben félannyi feletetésére is beáll a sómör, legyen az bármily mennyiségű szárazanyaggal keverve.

Ha azonban a betegség egyszer fellépett, nagyon bajos megszüntetni mindaddig, míg a moslék etetésével fel nem hagyunk, a mi a szeszgyári gazdaságokban nagy veszteséggel járó dolog, s a mit keresztülvinni sokszor lehetetlenség is. Sokkal ritkábban fog azonban a baj fellépni, ha a moslékkal egyidejűleg nagyobb mennyiségű szeeskat vagy egyéb szárazanyagot etetünk és pedig minden 1000 kg. élősulyra legalább 24 kilogrammot.

Olyan állatok, melyek a betegséget már egy ízben kiállották, később ismételtlen megbetegedhetnek s éppen ezért válik a mosléksómör oly nagy csapássá egyes években. A kigyógyultakkal alig kezdjük meg újból a moslék etetését, máris megint kiüt rajtuk a sómör, s magunk tapasztaltuk, hogy egy hizlalási idény alatt négyeszer esett ugyanaz az állat mosléksómörbe. Ugy látszik azonban, hogy az egyik állat nagyobb fogékonysággal bír e betegség iránt, a másikkal, mert ritka az az eset, hogy az istállóban álló állatok 50%-ánál több megbetegednek s elég gyakran csak 5—10% kapja meg a bajt. A fajta semmi befolyással sincs a takarmányra s a mi eléggé szilárd magyar szarvasmarhánk épp oly mérvben betegszik meg, mint a jóval lazábbszervezetű nyugati marha. Ellenben minél idősebb az állat, annál súlyosabban betegszik meg, s a fiatal állatok gyorsabban is lábálnak ki a betegségből. Nem, vagy csak igen kivételesen betegszenek meg az olyan állatok, melyek naponta hosszabb ideig tartó rendszeres mozgást végeznek, melyeket különben is igen tisztán kezelnek. Kovácsy Béla.

KERTÉSZET, SZŐLŐSZET.

Rovatvezető: Angyal Dező.

Tormatermesztés futóhomokon.

(Felelet a 8. számú kérdésre).

A torma lapályos fekvést, televényes, kissé nyirkos, mély rétegu talajt kedvel. Futóhomokon való termelése csak az esetben lehet jövedelmező, ha a talajt alája kellőleg elkészíti és a szükséges vízzel sem feledkezik meg. A talajelőkészítés abból áll, hogy az 60—70 cm. mélyre megforgatandó és az alsó rétegek minden áfonyomjára fekete televényes iszap vagy rétiföld hordandó és azzal rétegenként jól összekeverendő. A felső 25—30 cm. vastag rétegre már televényes vált marhatrágya is keverhető; ezenkívül holdanként még 2—3 kg mütrágya is adható. Szóval minél jobban készíti el a talajt és minél több tápanyaggal látja el a különben sovány homokot, annál jobb eredményt fog elérni.

Forgatás kötaraczk, királydi dosan kiszedendő eszközölni, hogy tössé válják, me mával, a midőn a tözést nagyon is öntözést alkalmas mint ha kannával E végből alkalmas ásatni, a melyből lesz elvezetendő. szempontból is erő volna alkalmas a futóhomok előtési költségek tisztta jövedelem lenni, ugy, hogy daczára is indok

A mi ismétleti, az lehet egy azt választhatja, not remél nyerhden mind a kett

Az egyéves korra beszerezhető kisujjni vastag telepitést megelőző torma darabokból ványok előállítás ugyan, de a jövőben fog beállni elrakásig földbe kép, hogy ki se nek, ha pedig kéne meg, úgy négy felírissülje —április hóban korábban, mint terület elegyengetés után zsinór, va egész terület 60—növénnytávolságra megvan, akkor 5 cm, vastag ülyel a meghatályukat készitünk cm. mélyen van

Mielőtt a kissé megmozgani némi szilárdság lassan kihuzza vékonyabb végén hogy az 2—3 cm feküdjék. Ennek val kissé lenyom mire egy másik megjegyzem, hogy rakásuk előtt vékint kézbe vee pokróczdarabbal gyökerek és rügy a tormatövek előértékükből veszít

Midőn a torma tenik az első kell ügyelni, hogy meg ne sérüljön.

Az első kap tehát ugy Szt. Ivmatő oldalgöke végeztetik, hogy kibontatik minden legalsó, ugynevez lyekre a munkás kezével felfelé en kezébe fogott sző fejlődött gyökere helyére vissza er e munka készen zés, illetőleg az árasztása, annyira lehetőleg a viz. dése szeptember

Forgatás közben a cserebogár pajorjai, taraczk. királydinnye és hasonló gaz gondosan kiszedendő. A forgatást ezélszerű úgy eszközölni, hogy általa a terület kissé lejtőssé váljék, mert a nyári szárazság alkalomával, a midőn a tormatelep az átható öntözést nagyon is megkívánja, a cseregedező öntözést alkalmazhatja, mi jóval olcsóbb, mint ha kannával vagy lajtával végeztetné azt. E végből alkalmas helyen kutat is kell ásatni, a melyből a víz a tormasorok között lesz elvezetendő. E miatt, de meg olcsósági szempontból is a víz emelésére megint lő-erő volna alkalmazandó. Látható tehát, hogy a futóhomok előkészítése és egyéb befektetési költségek elég tetemesek, de aztán a tiszta jövedelem is ennek megfelelő foglenni, úgy, hogy a torma termelése ennek dacára is indokolt lehet.

A mi ismét magát a termelési eljárást illeti, az lehet *egy és több éves*, melyek közül azt választhatja, a mely után nagyobb hasznot remél nyerhetni. Elmondom tehát röviden mind a kettőt:

Az *egy éves termelésnél* egyszersmindenkora beszerezhető a 30—40 cm. hosszú és kisujnyi vastag *tormadugvány*, vagy ilyen a telepítést megelőző évben 5 cm. hosszú tormadarabokból nevelendő, a midőn a dugványok előállítására valamelyest olcsóbb lesz ugyan, de a jövedelem is egy évvel később fog beállni. A hozatott dugványok elrakásig földbe vermelendők és pedig akkép, hogy ki sehajtsanak, el se fonnyadjanak, ha pedig közvetlen elrakás előtt érkez-
nének meg, úgy pár órára vízbe helyezendők, hogy felfrissüljenek. Az ültetést márczius—április hóban kell végezni és pedig inkább korábban, mint később. Ültetés előtt a terület elegyengetendő. Ennek megtörténte után zsinór, vagy sorjelző segítségével, az egész terület 60—80 cm. sor- és 40—50 cm. növénytávolságra beosztandó. Midőn ez is megvan, akkor fából 50—60 cm. hosszú és 5 cm. vastag ültetőfurót készítünk, a melylyel a meghatározott távolságokban, olyan lyukat készítünk, a melynek feneké 15—20 cm. mélyen van a föld alatt.

Mielőtt a munkás a furót kihuzná, kissé megmozgatja azt, hogy a lyuk falai némi szilárdságot nyerjenek, erre aztán lassan kihuzza a furót és a dugványt — vékonyabb végével — helyébe úgy tolja be, hogy az 2—3 cm.-rel a föld felszine alatt feküdjék. Ennek megtörténtével egyik lábával kissé lenyomja a dugvány feletti földet, mire egy másik munkás nyomban beiszapolja. Megjegyzem, hogy a tormadugványokat elrakásuk előtt vékonyabb végüknél egyenkint kézbe veendő és egy szür-, vagy pokróczdarabbal végigdörzsölendők, hogy a gyökerek és rügyek lehorzsolódjának, nehogy a torma tövek elágasodjanak, mivel ezáltal értékükből veszítenének.

Midőn a tormalevelek megjelentek, törtenik az első kapálás, melynél főleg arra kell ügyelni, hogy a sekélyen fekvő torma-
meg ne sérüljön.

Az első kapálás után két-három hétre, tehát úgy Szt.-Iván nap táján, jön a torma-
oldalgökeinek elszedése. Ez akkép végeztetik, hogy kapával — óvatosan — kibontatik minden egyes torma-
egészen a legelső, ugynevezett *talpgyökerekig*, a melyekre a munkás egyik lábával reá lép, bal kezével felfelé emeli az egész tőt és jobb kezébe fogott szórdarabbal ismét ledörzsöli a fejlődött gyökereket, mire a tövet előbbi helyére vissza eresztve, ismét befedi. Midőn e munka készen van, következik az öntözés, illetőleg az egész telep vízzel való el-
árasztása, annyira, hogy a talpgyökerekig lehatoljon a víz. Az oldalgöke-
elzése szeptember hó-folyamán még egyszer

megismételtetik, időközben pedig az öntözés kapálás, különös gondal végeztetik; minél gyakrabban történhetik ez, annál kiadóbb lesz a hozam. Ugy október hó közepén hozzá lehet fogni a torma kiszedéséhez, mi a legezélszerűbben akkép végeztetik, hogy a forgatáshoz hasonlóan a telep egyik részén az első sor torma mellett egy árok ásatik, a melybe a tövek behuzatnak úgy, hogy egy darabka gyökér se szakadjon bele, mivel ez a jövő évben újra kihajtana és pár év alatt egy majdnem kiirthatlan gyom borítaná az egész területet. A kiszedett torma megtisztogatandó leveleitől a reá tapadt földtől és a talpgyökerek töben le-
metszendők; így kerül eladásra. A lemet-
szett talpgyökerek közül a 30—40 cm. hosszúak és kis ujni vastagok fűzfavesz-
zőkkel 50 drbos csomókba köttetnek és földbe verelve átteleltetnek, hogy a jövő évben, mint *dugványok* felhasználhatók legyenek. Az apróbb hulladék rész, házilag használható fel.

A *több éves torma-termelés* az egy évestől abban tér el, hogy ennél a már ismert távolságokra 50 cm. mély gödrök készíttetnek és ezek fenekére 5—6 cm. hosszú és 4—5 cm. vastag tormadarabok kissé ferde állásban helyeztetnek el, mire a gödör betakar-
tik és áthatóan megöntöztetik; a talaj rövid szalmastrágyával borítandó be, hogy a nedvesség egy részről hosszabb ideig megmaradjon, más részről a homokot el ne hordhassa a szél. Kedvező időjárás mellett a torma 3—4 hét alatt kihajts ekkor megkapalándó. Erre 2—3 hét múlva következik a torma tisztogatása, mely célból óvatosan kibontjuk az egyes töveket egészen az öreg darabig, a melyet *anyatónek* nevezünk. Kitakarás után elszedjük az anyató minden satnya hajtását töben, meghagyjuk azonban a legszebb két tőt, a későbbi években 3—4 is hagyható, a melyekről az oldalgökeket, mint az egy éves mivelésnél eltávolítjuk, mire földdel ismét betakarjuk és megöntözzük.

A többi munka ugyanaz, a mi az egy-
éves termelésnél, t. i. kapálás, öntözés, szeptemberben az oldalgöke-
elzése stb. Ősszel kibontjuk az egyes töveket és ha azt látnók, hogy az egyes szá-
lak elég vastagok — 3—6 cm. átmérőjűek — a mi első évben alig következik be, úgy azokat az anyató felett lemet-
szük és ismét befedve, *érett trágyával* megrágyazzuk az egész telepet. Éretlen trágyától foltos, rothadásra hajlandó és kevésbé izletes lesz a torma, e végett ilyenek alkalmazásától tartózkodni kell. A földben maradt anyató a metszés felett formális fejet képez, a melyből évenként sarjak törnek elő, ezek a már elmondottak szerint kezelendők. A több éves torma-termelés főleg Csehországban, Milin környékén üzetik, a hol a torma-
telepet 2—3 éves termésekre osztják és minden évben egyről szedik le a kellő vastagságu szá-
lakat, a midőn a hozam és így az ár is jóval nagyobb, mintha csak egy évig hagyják rajta. Kellő trágyázás mellett ilyen torma-
telep 10—15 évig folytonosan egyformán jövedelmez, azután hanyatlani kezd, a midőn kiforgatják az egészet és új telepet készítenek a terület egy más helyére, épp úgy, mint az egy éves mivelésnél, a hol a terület szinte 5—6 éves turnusokra osztandó.

Végül még felemlitem, hogy Német-
országban (Nürnberg, Erlangen stb.) 750—800 márka tiszta hasznot mutatnak ki. Nálunk pedig Szeged vidékén Kéry János gazdátársunk egy magyar hold tiszta jöve-
delmét 260 frtra teszi, mint ez a „Köztelek“ 1893. évi 54. számában irt igen tanulságos cikkében olvasható, melyet e helyütt is figyelmébe ajánlunk. A. D.

IRODALOM.

„A tőzsde megadóztatása“. (Dr. Hegedüs Lóránt és dr. Fellner Frigyes munkája.)

Ily czímmel jelent meg könyvpiacunkon két fiatal közgazdasági író: dr. Hegedüs Lóránt és dr. Fellner Frigyesnek, a Magyar Tudományos Akadémia által megdicsért pályamunkája. Valljuk be őszintén, hogy a szakköröknek az a része, mely a praxist a theoria fölé helyezi s mely iránynak mi is hívei vagyunk, bizonyos előítélettel fogadják az Akadémia által kitüntetett munkákat, mert legtöbbször nem tartalmaznak gazdasági életünk fejlődésére a praktikus életben is felhasználható ideákat s a dolgok és jelenségek vizsgálásánál túlságosan az elmélet álláspontjára helyezkednek. Örömmel kell konstatálnunk azonban, hogy e munka e tekintetben kivételt képez, s bár szorosan megtartja tudományos színezetét, sok oly dolgot tartalmaz, mely a tőzsdeadó kérdésének megoldásánál komolyan figyelembe vehető, sőt a munka végén még egy egészen új javaslattal is járul a tőzsdeadó kérdésének megoldásához. Most, midőn a két ellentétes tábor a tőzsdeadó kérdésének rendezése fölött erős haczra készül, kiváló szolgálatot tesz e hézagpótló könyv, mert könnyen megérthető módon ismerteti meg a tőzsdeadó fejlődésével és egész mibenlétével feltárja szigorú kritikai módon az összes számbavehető tudósok e részben tett kutatásainak eredményét, megismerteti a külföldi államok tőzsdeadóviszonyaival, azok eredményeivel, végül pedig ériékes munkát végez, mikor a tett tapasztalatok nyomán az adóalap és az adó nemének meghatározására önálló kísérletet tesz.

A könyv három részre oszlik. A két első részt Hegedüs Lóránt, a harmadikat Fellner Frigyes írta. Az első rész a tőzsdeadó elméletével foglalkozik, felsorolva a kiválóbb pénzügyi szakírók véleményét, de nem taxative, hanem szorgosan vizsgálva az okozatok okait, az elméletek közötti összefüggést, az ellentmondó részeket, kivette belőlük mindazt, mit a szerző kivetendőnek tart s összevonva mindazt, a mi az elmélet labirintusából megtarthatónak látszik, úgy, hogy az olvasó már bizonyos magaslalon áll s kellő tájékozottsággal bír, mikor a szerző bevezeti a munka legönállóbb részébe, a másodikba, mely a tőzsdéről és a tőzsdeadóról szól.

Hegedüs a tőzsde birálásánál nem esik egyik extrémbe sem. Epp oly távol áll Kohn Gusztáv mint Perrok elfogult iskolájától. Ha a most nálunk folyó gazdasági küzdelmek pártjai szerint akarnók megítélni felfogását, úgy a mérsékelt merkantilisták osztályába kellene sorolnunk. Magának a küzdelmek okát két egymást keresztező társadalmi felfogásban, nem pedig két szemben álló elméleti adó elvében keresi. Ha a magyar gazdasztályra is ezélez, szerintem felfogása téves. Mert tudomásom szerint a magyar gazdasztársaság a gazdasztársaság utján nem a tőzsde elleni ellenszenvből, hanem a közteher-
viselés elvével fogva sürgette a böztheadó behozatalát, ez pedig adóelv. Tovább menve a szerző a tőzsdét jellemzi s elismeri a tőzsde és a bözziánerek internacionális jellegét, de mindjárt mellette hangsúlyozza, hogy a spekuláció igen fontos és nehéz munka. Majd az egyes tőzsdei ügyleteket az adóztatás szempontjából, közgazdasági hatásaikat azonban nem vizsgálja s arra a végeredményre jut, hogy az államnak hozzá kell nyulnia a tőzsdéhez, meg kell azt adóztatni, nem azért azonban, hogy egyetlen üzleti ágát is kiüldözze, hanem azért, hogy biztos jogalapot teremtsen a tőzsdének s így

szilárd intézményként fűzze a társadalomhoz és részben az államhoz is.

A második rész második fejezetében a szerző azt vizsgálja, hogy tulajdonkép a tőzsdeadó az adók melyik osztályába sorolandó s itt tisztán elméletivé válik. E fejtegetések eredményeképp a tőzsdeadót forgalmi adónak nevezi, de megjegyzi, hogy ezt az elnevezést csak jobb hiányában tartja alkalmazhatónak, mert a tőzsdeajóvédelem a kereskedelmi és tőkeajóvédelemhez is hasonlít s így az adóalap figyelmen kívül hagyásával azt kereskedelmi vagy tőkeajóvédelem után kivett adónak is tekinthetők.

Eddig Hegedűs. Mint a csak röviden érintett főbb pontok is eléggé mutatják a második rész épp úgy, mint az első csaknem kizárólag elméleti; mindannak dacára a szigorúan logikus és éles látású vizsgálódás határozottan előnyére válik a praktikus megoldásnak is, mert ellenvetést nem tűr objektivitással kimutatja a tőzsdeadó jogosságát s egyszersmind megjelöli az irányt, melyben a kérdést megoldhatónak véli.

Most a harmadik rész, Fellner Frigyes munkája következik, melyben az egyes államok tőzsdeadó viszonyai tárgyalatnak. Megismerkedünk itt Németország, Franciaország, Ausztria, Olaszország stb. tőzsdeadóinak küzdelmeivel, a kérdés első csirájától a mai adórendszerig és annak finanziaális eredményeig. A szerző követi az első két rész irójának felfogását. Ő is kutat, bírál s nem zárkózik el saját véleményének nyilvánításától, nem adathalmaz tehát ez, hanem egy szerves, tudományos nivón álló monografia, melyben az egyes államok tőzsdeadó rendszerével megismertette, alaposan meg is bírálja azokat. Ertékes munka ez, mert megbízható kalauz mellett megismerkedhetünk a kérdés egész multjával és praktikus eredményeivel, melyekből levonhatjuk a következtetést saját viszonyaink szanalása alkalmával.

Nehéz és kiváló munkát végeztek a munka írói. Magunk részéről csak azt kívánhatjuk, hogy vajh' közgazdasági irodalmunknak számos ily munkása volna, ki a kérdést a nehezebb végéről fogja meg s fejtegetéseiben hasonló alaposítást és széles látókört tanusítana.

Most reátérek ama kis javaslat rövid ismertetére, melyet a szerzők „a tőzsdeadó kérdésről Magyarországon” czimvel munkájukhoz csatolnak.

E javaslatban a nehezen utólérhető tőzsdei ajóvédelem megadóztatásának legkönnyebb formáját vélik megtalálni, midőn a „courtaget”, vagyis az üzleti felek által az ügynöknek fizetendő közvetítési díj után akarják az adót kivetni és pedig úgy, hogy a tőzsdén ügylet csak ügynök közvetítésével jöhessen létre, lebonyolítható pedig csak egy közvetítési iroda közvetítésével legyen — mely zsró- és pénztár-ügylet néven már is fennáll, — melynél az ügynök jutaléka az adóval együtt legyen kezelendő. Ilyen módon könnyen kivihetőnek véli az adóügylet erősebb megadóztatását is, mert az ügynöknek, magasabb közvetítési díj járván, érdekében áll az illető rovatot a valóhoz hiven kitölteni. A tőzsdén kívül kötött ügyleteket kötlevelkényszer útján kívánja megadóztatni.

A gondolat mindenesetre új és tetszetős. Én azonban azt hiszem, hogy ily eljárással az ügylet könnyen kibújhatik a megadóztatás alól. Már maga az a kétféleség, melyet javaslók, a tőzsdén belül és azon kívül kötött ügyleteket megadóztatási módjában megkülönböztetnek, önkéntelenül a nyelvére adja a bírálónak azt a kérdést, hogy hát a tőzsdén belül mért nem tartják helyesnek a kötlevelkényszer melletti százalékos adóztatást, mikor a tőzsdén kívül azt helyesnek találják. Én azt hiszem, hogy az

életben nagyon nehezen volna kivihető az összes ügyleteket lebonyolítása, egy gócpontba való összehozatala s az alkuszdíj előre való lerovása mellett milliók és milliók forognának megadóztatás nélkül a tőzsdén. Érdekes azonosságot a börzeügynök és az állam között bajos volna létrehozhatni, mert ha az ügynök érdekeit előlegesen kiegyenlítem, szükségesnek fogja-e tartani az ügylet bejelentését? Azok az urak, kik ezzel a „gsefttel” üzletszerűleg foglalkoznak, nagyon hamar megértenék egymást s ha e javaslatot a kormány javaslata magáévá teszi s az érdekelt körök nem szólalnak fel ellene erőlesen, biztosra vehető, hogy a tőzserek gyakorlati érzéke megtalálja a módot, mellyel magukat az adó alól emancipálják. Mert az ügynök kötelező közvetítése s az ügyleteket összehozása a leszámolási irodákba, oly kényszer, melyet a börziáner csak akkor tűrhet el, ha kárpótlásul az adó alól kibújhat. Miért keressünk mi ki nem próbált új elméleteket, mikorszámmunkra egy jól kipróbált és megvitattott mód kínálkozik, a kötlevelkényszer és annak százalékos megadóztatása alakjában. Vannak e rendszernek egyes hibái, de hisz hol találunk adórendszert minden hiba nélkül. Ily kétes értékű s előreláthatólag bizonytalan kimenetelű kísérlettel kár volna ama küzdelem gyümölcseit kockáztatni, melynek eredménye legközelebb a tőzsde megadóztatása lesz. Az egyedi szempont, mely ez adóztatási módot ajánlaná, ama könnyűség, mellyel az állam a határidőüzletet erősebben sújthatná, félő volna azonban, hogy az ellenőrzés nehézségei folytán a többi ügyleteket nagy részével a határidőüzletek többsége is kibújhatnék az adózás alól.

Azonban egyelőre csak ennyit a mű érdeméhez. Már is tul mentem a rendes könyvbírálat határára s ezért befejezésül még csak ajánlom az érdeklődők figyelmébe a művet, melynek megírásával a szerzők derék munkát végeztek.

Bottlik József.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

10. kérdés. Miféle és mennyi fűmagkeverék szükséges egy mély fekvésű föld állandó rétre való átalakításához. A föld fekete agyag, egyes helyeken van benne savanyu humus is.

Körmend.

K. C.

11. kérdés. Mily fűmagféleség volna vetendő egy állandó kaszáló létrehozatalára szárazabb fekvésű agyag (inkább lösz) különben termékeny erdőligeten. A fűmaghoz herefélék is lehetnek vegyítve.

Futtak

Gr. Ch. R.

12. kérdés. Oly sertésenyésztésben, melyben a sertésvész pusztított, de már végkép megszűnt, nem-e ujul föl a vész tavaszszal ismét vagy nem-e tör ki még nagyobb erővel.

Továbbá azon anyagokozák, melyek betegség következtében elvetéltek, vajjon fognak-e a jövőben újra görgetve malacozni? P.-Kovácsi.

B.

13. kérdés. Egyik felvidéki gazdaságom 10-es turnusra van beosztva akként, hogy a két éves lóhere után (melyből az első évi lekaszáltatik, a második évi termés pedig juhlegelőnek hagyatik) következik a buza, buza után pedig jön burgonya. En ezen burgonyát azután — egy másik táblában ugyancsak burgonya terem, — el akarom hagyni, e helyett azonban oly takarmányt óhajtanék a buzá-

val elvetni, a mely a következő évben kaszálható legyen s utána zab jöhessen. (A lóhere ugyanis 3 évig ki nem bírja). Kérdem micsoda takarmányneműt vessek a buzával. (Talaj agyagos, klima, csapadékos).

Szt.-Imre.

Sz. T. Gy.

14. kérdés. Stabil gőzkazánomat m. év november hó 25-én vettem, 27-én kértem a szolgabírósnak útján az államépítészeti hivatalt a kazánvizsgálat megejtésére, melyet többszöri sürgetésem dacára, a mely idő alatt a kazánt folyton vízzel megtöltve kellett tartanom, csak december hó 12, illetve 14-én tartották meg. A nagy hidegek következtében a vízzel telt kazán kárt szenvedett. Kérdem nem-e követett el mulasztást az államépítészeti hivatal a vizsgálat ily hosszú ideig való elhalasztása által.

Sz. P.

15. kérdés. Dunamenti birtokom az 1892-ik évi június havi nagy árviz alkalmával a talajviz által teljesen elborított úgy, hogy aratásról szó sem lehetett.

Az adóleengedésért beadott kérvényem a felsőbb fórumok által is azzal utasított el, hogy „gátszakadás” nem történvén, nincs jogemem az adóleengedésre, mivel a törvényben szövegezett elemi csapás gátszakadást feltételez.

Ez idén azonban három járásunkbeli földművesnek egyszerű folyamodásra megengedtettem, hogy 1600—2000 frtnyi régi adóhátralékukat két éven át negyedévi részletekben törleszthessék, habár semmi különös elemi csapás nem érte őket. Nem régiben olvastam a „Köztelek”-ben, hogy a kormány a „kőbányai uraknak”, kik tavaly, a midőn a hizott sertés ára 50—52 kr volt, nálunk gazdáknál a sertés árát 25 krig leszorították, a sertésvész okozta károsodásuk tekintetbevételével adóleirást helyeztet kilátásba.

Gazdaságomban a sertésvész ez idén 600 darabból 470 darabot seprtet el, a nélkül, hogy egyet is értékesíthettem volna, míg a szomszédos nagy birtokos és sertésenyésztő X: ur 1000—1500 darab „egészséges sertést” elszállított összeköttetései folytán.

Kérdem tehát tisztelt gazdatársaimat, érdemes lenne-e egy adóleengedésért beadandó kérvényre időt és papírt fecsérelni? N. J.

16. kérdés. Tanácsukhoz képest a hizlálshoz napraforgópogácsát szereztem be, de az oly kemény, hogy szétdarabolása igen sok időt és munkát vett igénybe. (Kalapács-csal és vasdarabokon törtetem); most úgy járok el vele, hogy este kemenczébe fűttetek és befütés után 35—36 darabot berakatok, reggelre úgy megpuhul, hogy egész kényelmesen lehet széjjel törni. Kérdem vajjon nem vesz-e értékéből a pogácsa az átmelegítés által?

Helyesen jártam-e el?

F.-Ábrány.

M. D.

17. kérdés. Intháli teheneim közt a sugárgombabetegség (aktinomikozis) aggasztóan fellépett; szives felvilágosítást kérek, hogy ezen ragályos kortól miképp szabadíthatnám meg leghamarabb állatjaimat? Legénd.

J. E.

18. kérdés. Jármos ökreim eddig tengeridarát kaptak, széna- és zabszalmaszecc-kával füllesztve. Ezután zsombolyázott csalámadét is fogok nekik adni. Hogy célszerűbb ezt adni: szeccszáza előbbeni füllesztett takarmányba keverve? vagy tisztán és szálalasan ezen füllesztett takarmány után?

Szt.-Miklós.

T. J.

Feleletek.

II-ik felelet az 1-ső számú kérdésre. A kezelésem alatt lévő bánáti réti gazdaságban, az 1893-ik évtől használok aratógépet; és pedig „Adriance” kéveköti aratógépét.

Nálam, miután réti gazdaságról lévén szó, hogy mélyebb fekvésű földjeimet részint az altalaj, részint pedig a csapadék vizektől megszabadíthassam, tábláimat keresztül-kasul oly vizibarázdákkal kell ellátnom, hogy azokat minden nagyotmondás nélkül kisebb méretű árkoknak lehetne elnevezni.

Talajom televényes agyagtalaj, mely rendes körülmények között felfagy; tavaszkor tehát sima hengerrel lehengereztetem, hogy a felfagyás által felemelkedett növények gyökereihez a föld odatömörítessék.

Az ily lehengerezett talajokon aztán a vizibarázdák, kisebb teknőforma mélyedésekké alakulnak át; melyeken az aratógép, dacára a zökkenéseknek, minden baj nélkül vontathatódik keresztül, s annak rendes működésére, akadályul a barázdák nem szolgálnak.

Gépem, mióta használatban van, semmi-féle nagyobb javításra nem ment keresztül, mi eléggé bizonyítja azt, hogy vizibarázdákkal ellátott területeken lehet géppel dolgozni; csak a gép legyen jó és erős.

A tengeri tarlón éppen úgy, mint más földön, a géppeli aratás nehézségekre nem ütközik, mert a gép asztalának leeresztése vagy felemelése folytán oly magas tarlót lehet vágatni, a melyet az ember akar.

Sima földön, s oly helyeken, hol a szalmára nagy szükség van, nem hagyunk magasabb tarlót 10 cm-nél, míg viszont, hol a talaj göröngyös, vagy azon tengeri tövek vannak, 20—25 cm. magas tarlót vágatunk a géppel.

A t. kérdéstevő nem mondja meg, hogy mily gépeket óhajt beszerezni, kéveköti, arató vagy csak marokrakó gépet-e, s hogy mi legyen az a 300 hold kalászos, mind buza-e, vagy buza, árpa és zab. Pedig kérdésére a kellő feleletet csak akkor lehet megadni, ha fenti kérdéseket pontosan ismernők.

Ismerni kell pedig fenti kérdéseket azért, mert míg egy marokrakógép naponta 10—12 kat. holdat képes learatni, addig a kéveköti aratógép 8—10 holdnál többet naponta ledolgozni nem képes.

Hogy pedig a 300 hold kalászos mily termény, mind buza-e vagy nem, ezt tudni azért kell, mert esetleg ha az kevert, beérése a gép alá sorrendben jöhet, ellenben ha az mind buza egyszerre érhet meg, mely esetben több gép lesz szükséges, mintha a 300 hold kalászos, buza, árpa és zabból áll.

Az eddig mondottakból kérdéstevő a számításokat megteheti.

Ha tehát az aratógéppel arattatásra határozza el magát, mi csakugyan olcsóbb mint a kézzeli arattatás, ajánlom, hogy összes kalászosai learathatására gépeket be ne szerezzen. Nem pedig azért; mert szem előtt kell tartania azt, hogy nem tudjuk előre, mily időjárás fog bekövetkezni az aratás ideje alatt; s nem tudjuk azt sem, hogy buzánk akkor, midőn kasza alá kerülnek, milyenek lesznek, állók-e vagy dültek, mit tudni szinte igen jó volna; azért, mert sok esőtől átázott talajon géppel dolgozni nem lehet, de nem lehet nagyon dült gabonában sem.

Nehogy előre tett számításaiban csalódják, legjobb mindenben a középúton haladni, s azért ajánlom, hogy a gépek beszerzésénél óvatos legyen. A gépek számát úgy állapítsa meg, hogy kalászosokkal bevett területének csak $\frac{1}{2}$ részét vágassa gépekkel, míg másik felére aratókat fogadjon fel. Szabó Arnold.

Szabvány jó husban levő ökrök hizlalására.

Δ Felelet a 6. számú kérdésre. A kérdésben jelzett takarmányokkal a következőképpen hizlalhatja állatait:

Adhat 1000 kg. élő súlyra 1 napra:

I. szakban: 60 kg. savanyított répaszeletet, 17 kg. zabos bükköny-szénát, 25 kg. kg. korpát, 55 kg. tengeri-darát.

II. szakban: 50 kg. répaszeletet, 12 kg. zabos bükköny-szénát, 65 kg. tengeridarát, 3 kg. korpát, 2 kg. malátaesirát, 2 kg. repezepogácsát.

III. szakban: 50 kg. répaszeletet, 15 kg. zabos bükköny-szénát, 5 kg. tengerit, 3 kg. korpát, 13 kg. repezepogácsát.

Ha az egyes takarmányok legalább közepes minőségűek, akkor az első összeállításban foglaltatik: 2793 kg. szárazanyag, 239 kg. fehérje, 059 kg. zsír és 1477 kg. szénhidrát. Az arány 1:67.

A második szakra ajánlott takarmánykeverék táplálóanyag-tartalma a következő lehet: 2749 kg. szárazanyag, 298 kg. fehérje, 077 kg. zsír és 1447 kg. szénhidrát, Arány 1:55.

Végül a harmadik összeállítás tartalmaz 2628 kg. szárazanyagot, 259 kg. fehérjét, 067 kg. zsirt és 1429 kg. szénhidrátot. A táplálóanyagok aránya 1:61.

Mint ezen számokból kitűnik, az egyes összeállítások fehérje és nitrogénmentes anyag-tartalma megegyezik kevés különbséggel a szabványoknak a hizlalásra vonatkozó számaival. Az arány is az egyes hizlalási időszakoknak megfelelőleg helyes. Egyedül a szárazanyag-tartalom több mindenütt a kellőnél.

Ennek magyarázata pedig az, hogy vizenyős gyári hulladékok takarmányozásánál, mint a milyen a savanyított répaszelet, mindig célszerű valamivel több szárazanyagot számítani a megfelelőnél.

A második szakban azért van a repezepogácsa és a malátaesira is felvéve az összeállításba, mert mindkettőről azt jegyzi meg a kérdéstevő, hogy csak keveset adhat és így mindkettőt kellett szerepeltetni, hogy az arány is helyes lehessen és hogy egyikből is, másikkól is csak kevés használtassék fel. A harmadik szakban pedig azért ajánlom a repezepogácsa etetését, mert különben a helyes arány alig volna elérhető a keverék táplálóanyagai között. Hiányzik az összeállításokból a kérdésben jelzett takarmányok közül az árpa- és köles-szalma. Ezekből azonban etetni kell annyit, a mennyit szükséges a szemes takarmányokhoz, repezepogácsához, korpához és malátaesirához hozzákeverni, hogy jól megrágassanak és benyalasztassanak. cs.

Felelet a 9. számú kérdésre. 1. A takarmányrépa alá tavasszal szuperfoszfátot és chilisalétromot tessék adni. Kat. holdankint 150 kg. 18%-os szuperfoszfátot számítunk, melyet tavasszal a keverő vagy vetőszántás előtt egyenletesen kiszórunk. Közvetlenül a vetés előtt adunk 50 kg. chilisalétromot, melyet egyszerűen befogatolunk sugyanoly mennyiséget, vagyis 50 kg.-ot adunk ismét az első vagy második kapálás előtt. Kálium trágyától eltekinthetünk, mert a jelzett sárga agyag, e tekintetben még nem lesz kimerítve.

2. Alagsövezett s tözeges természetű rétek felszántása után, az ártalmas televényesavak közömbösítésére igen jó eredménnyel használhatjuk a meszet, fahamut s csak harmadsorban a Thomassalakot. Utóbbi ugyan szintén tartalmaz szabad meszet, de miután ebből holdanként csak 2—3 q-t adunk, fenti irányban hatást nem igen érünk el.

Leghathatósabb az égetett mesz, melyből kat. holdankint 15—20 q-t számítunk; ezt ősszel vagy kora tavasszal kint a földön apró kupaczkba rakjuk s beföldeljük így

hagyva, míg porrá omlik. Ekkor széttergetve s megfogasolva azonnal leszántjuk. Utóbbira különösen ügyelni kell, mert ha nem szántjuk le azonnal s eső veri, akkor mesztejé folyik szét s hatását veszti. Ha közönséges meszpor vagy a meszégetőkből meszhamu olcsón beszerezhető, ez is jól felhasználható; kat. holdankint 20—25 q-t kora tavasszal felszórunk s leszántunk. Fahamuból holdankint 6—8 q kell, melyet akár most a hó tetejére is kiszórhatunk; legkésőbb azonban kora tavasszal kell kivinni. Megjegyzem, hogy az ilyen tözegesebb természetű talajon jó sörárpát nem kapunk; ellenben takarmányrépával kitűnő lesz, feltéve, hogy a hiányzó káliumot s foszfort műtrágyákkal (kainit és thomassalak) pótoljuk.

Kérdés azonban, nem-e célszerűbb ezen alagsövezett, tözegesebb rétet mint ilyent fentartani s a hozamot úgy minő, mint mennyiségileg kainit és thomassalak alkalmazásával fokozni, mint esetleg bizonytalan termésű s értékű szántóföldde átalakítani. K. K.

Felelet a 10. számú kérdésre. Mély fekvésű fekete agyagtalajon egy állandó rét létesítésére következő fükeverék ajánlható, megjegyezve, hogy a feltüntetett mennyiség kat. holdankint (1600 □ ölenkint) értendő.

Keverék aránya	Használati érték	K. holdankint mag
15% Alopecurus pratensis	30%	28 kg.
10% Phleum pratense	87%	12 "
5% Festuca arundinacea	51%	35 "
10% Dactylis glomerata	53%	28 "
10% Poa pratensis	48%	15 "
10% Agrostis alba	72%	14 "
5% Lolium perenne	71%	20 "
15% Trifolium hybridum	87%	20 "
10% " repens	70%	15 "
10% Lotus corniculatus	82%	25 "

Tanácsos lesz a vétel útján beszerezett fűmagvakat egy magvizsgáló állomással azonosságra és használati értékükre megvizsgáltatni s ha ez a keverékben feltüntetett átlagos használati értéknél csekélyebb lesz, ennek arányában többet vetni.

A foltokint előforduló savanyu televényt legjobb lenne égetett meszszel kezelni, illetve megrágyázni.

E célból az égetett meszet előbb porrá omlasztjuk s a foltokra kiszórva befogatoljuk, illetve a rétalakítás előtt használva leszántjuk. Az égetett meszet kint a földön apró kupaczkban szétosztjuk és földdel betakarjuk, szétomlása után szétszórjuk s megfogasolva azonnal leszántjuk. Kat. holdankint 15—20 q égetett meszet használunk; csak a foltokat meszezve, megfelelően kevesebbet.

Igen jó eredménnyel használható a savanyu televényfoltok megjavítására a fahamu, melyet gazdaságunkban könnyű szerrel összegyűjthetünk. Kat. holdankint 6—8 q-t számítva, a tél folyamán kiszórjuk s tavasszal befogatoljuk. Ha közelben meszégetők vannak, úgy a jutányosan beszerezhető meszhamu is jó szolgálatokat tesz, melyből holdankint 20—25 q-t tavasszal kiszórunk s leszántunk. ☐

Felelet a 11. számú kérdésre. Szárazabb fekvésű, lész talaju, termékeny erdőligeten, állandó kaszáló létesítésére következő keverék ajánlható:

Keverék aránya	Használati érték	Vetőmag mennyiség kat. hold.
10% Avena elatior	49%	105 kg.
10% Dactylis glomerata	53%	28 "
20% Avena flavescens	48%	20 "
15% Poa pratensis	48%	18 "
10% Lolium perenne	71%	40 "
5% Agrostis alba	72%	05 "
15% Trifolium pratense	80%	24 "
15% " repens	70%	20 "

Egyebekben a „Füféle takarmány-növények és természetük“ című munkára utalok, mely kimerítően tárgyalja ezen dolgokat.

Felelet a 12. számú kérdésre. A kérdésre lehetetlen csak valamennyire is határozott feleletet adni. A sertésvész újból való fellépését csak akkor lehetne kizárni, ha meggyőződünk arról, hogy az állatok tartózkodási helyén a betegségnek ragálya teljesen elpusztult, ezt azonban határozottan csak a közvetlenül erőlyesen dezinficiált területről lehet mondani, különben pedig mindig fennáll a lehetőség, hogy a ragály valahol, pl. az akol valamely részében a következő évig életben marad és akkor újból feltörhet. A tapasztalat azonban mégis azt mutatja, hogy ha a sertésvészhez hasonló betegség valamely állatállományban több hónap óta, pl. az egész télen keresztül, szünetel, akkor a következő évben nem lép fel többé, ha csak a ragály újból be nem hurezoltatik. Ezt tételezhetjük fel a sertésvészről is s azért a tavasszal a lehető legnagyobb gondossággal és óvatossággal védekezni kell a télen át egészséges állományok megfertőztetésével szemben.

A kérdés második részére vonatkozólag azt hisszük, hogy az elvetélt koczákat újra görgetni fognak. Föltéve, hogy az elvetélését nem a nemzőrészek súlyosabb megbetegedése okozta.

Dr. H. F.

Takarmánytermelés.

Felelet a 13. számú kérdésre. A buza eddigi utónövényét, a burgonyát elhagyni óhajtáná olyformán, hogy a buzával elvetett takarmánynövény az utána következő évben kaszálható legyen s ezt zab követhesse. Vagyis a 10 es forgójában volt: here (kaszálva), here (legeltetve), buza, burgonya, zab helyett a burgonyát kiugrasztva, takarmánynövényével óhajtáná pótolni.

Indokolja ezt többek között azzal, hogy a here nem tart ki 3 évig. Erre nézve megjegyzem, hogy a második évben legeltetett tiszta vetésű here nem is tarthat ki 3 évig; de ezen a bajon említett agyagos talajon s csapadékos klíma alatt könnyen lehetne segíteni, ha füves herét természetesen, mely nevezett vidéken bizonyára kitűnően beválna s 3 évig is kitarthatna. A füves herének éppen az az előnye a tiszta here felett, hogy sűrűségét, zárt fejlődését jobban megtartja, az időjárási viszonyoknak jobban ellentáll, biztosabb s nagyobb termést ad, szénává szarítani könnyebb s végül legeltetése sem oly veszedelmes.

A füves herekeverékben legjobban megfelel a felvidéken a réti komócsin (Phleum pratense) mely a kötött talajokat, csapadékos szereti s a hótalan, száraz, fagyos teleket, rossz tavaszt kitűnően állja. Nagy előnye ezen fünek, hogy fajtahű, tiszta mag, könnyen beszerezhető s apró voltánál fogva a heremaggal egyszerre vethető el, mi nem mondható már például az olasz perjéről (Lolium italicum), mely szintén kitűnő keverékfüve a vöröshere, de sajnos, tiszta, azonos mag alig kapható. Másrészt az olasz perje is csak 2 évig tart ki és korán fejlődve, tavasszal, a here kaszálásakor már megfásodott; ellenben a komócsin fejlődése a herével összeesik. Legmegfelelőbb keverék lenne tehát kat. holdjára számítva: 85% vöröshere (Trifolium pratense) 14 kg. 15% réti komócsin (Phleum pratense) 2 kg.

Ha ezen keverékhez egynehány százalék fehér vagy kuszó herét (Trifolium repens) veszünk, mely a legeltetést, tipratást jól elviseli s mely nevezett vidéken szintén jól diszlik, a füves here a két évi legeltetést is elviseli, feltéve, hogy ősszel idejekorán beszüntetjük a legeltetést s így a füves here a tél beállta előtt megerősödhessen; jövő ta-

vasszal pedig a legeltetés megkezdése előtt 3-4 héttel fogasolunk. A tél folyamán kiszórt ganajlé is kitűnő hatása ily esetekben. A keverék aránya kat. holdankint a következő lehetne:

65% vöröshere . . . 10 kg.
20% fehérhere . . . 3 „
15% réti komócsin . . . 2 „

Mindenesetre figyelmébe ajánlom az itt elmondottakat, melyekkel a heretermés biztonsága éppen a felvidéken lényegesen fokozható. A herevetés eddigi módját, idejét, helyét stb. ez esetben is betarthatná.

A mi a megoldás második módját illeti, hogy a buza közé vetett takarmány a buza letakarítása után a jövő évben kerüljön kasza alá, nem ajánlom. Hanem igenis észszerű lesz, éppen a csapadékos vidékre való tekintettel, a buza letakarítása után a tarlót lebuktatva, augusztus hó folyamán egy előrement vetőszántás után borzas-bükkönnyet vetni.

A borzasbükköny vagy homoki bükköny (Vicia villosa) kötött talajokon is kitűnően diszlik. Augusztusban vetve, jövő tavasszal már korán ad zöldtakarmányt (esetleg szénát); csapadékos időben sarjufejlődése is oly erős, hogy akár takarmánynak, akár mag-nak használható, mely utóbbi annyival inkább érdemel figyelmet, mert keresett cikket képez s jó árban 10-15 frtért értékesíthető. kiváló előnye még e bükkönynek, hogy a téli fagy nincs ártalmára s a rossz tavasi időt sem nyíli meg. A borzasbükkönnyet rozsszal keverve vetjük, mely támasztékul szolgál. Kat. holdankint 65-70 kg. bükköny s 30-35 kg. rozs teljesen elegendő. Ha a sarjufejlődésre sulyt fektetünk, akkor az első kaszálást a bükköny virágzásának legkezdetén kell végezni s magas tarlóval kaszálni.

K. K.

Felelet a 14. számú kérdésre. Ha a kazánvizsgálatért járó kincstári illeték december hó 2-án befizettetett és a kazánvizsgálatért írásban történt a folyamodás, akkor az illető államépítészeti hivatal köteles lett volna a kazánt legkésőbb december 10-ig megvizsgálni. Az erre vonatkozó tétel „a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszteriumnak 1886. évi november 12-én kelt 22790. számú rendeletében“, mely a gőzkazánokról szól, következőképp hangzik:

„A m. kir. államépítészeti hivatalnak a közigazgatási bizottságban résztvevő első hivatalnok, Budapestben a fővárosi rendőrség tartozik akként intézkedni, hogy az államépítészeti hivatalnak egyik szakavatott tagja, Budapestben a m. kir. közmunka- és közlekedési miniszter által kinevezett vizsgáló biztosok egyike a fővárosi rendőrségi kiküldöttel együtt, a folyamodvány beérkezése után legfeljebb egy hét alatt a helyszínén megjelenjék s a vizsgálatot foganatosítsa.“

Ha tehát az illető államépítészeti hivatal az írásbeli folyamodvány beérkezése után ezt nem tette, mint kérdéstevőnél kétség-telenül így van, akkor a késedelmezésből keletkezett összes károkért és elmaradt haszonért az illető államépítészeti hivatal tartozik kárpótlást adni. Erre nézve bővebb felvilágosítást ügyvédjétől kérjen.

Ifj. S. P.

Felelet a 15. számú kérdésre. 1. A törvény értelmében minden árvíz, vagy föld-árja által okozott kár szántóföldeknél elemi csapás által okozottnak tekintendő és jogos igényt ad adóleengedésre, sőt a p. ü. köz-igazgatási bíróság 327. sorsz. határozata szerint a folytonos esőzésből származó árvíz is ilyen természetű elemi csapást képez. Korántsem áll tehát az, hogy gátszakadás nélkül nem lehetne az adót elengedni. Ezt a méltánytalan határozatot meg kellett volna annak idején felelőssé tenni.

2. A részlettörlesztés kedvezményére nézve határozott szabályok nincsenek és így bizony legtöbb függ az illető hatósági személyek jóakarától, a mi természetesen, hogy sokszor protekcióra és visszaélésekre nyújt alkalmat.

3. A III. oszt. kereseti adó leengedésétől a törvény nem szól semmit s ebből azt kellene következtetni, hogy annak egyáltalán nincsen helye; élelmes emberek azonban tudnak magukon segíteni s fölhasználják az alkalmat, terheiken könnyíteni. Kormányzatunk merkantil iránya mellett ez az aránytalanság a közterhek viselése körül még egyike a kisebb bajoknak.

4. Sertésvész folytán szenvedett károk fejében alig hisszük, hogy az adóból leengednének, mert ilyen ok az 1883. évi XLIV. t. cz. 49. §-ának taxatív felsorolt esetei közt elő nem fordul. Fináncfelfogás szerint a földadó és járuléka a föld termése után járnak, azzal, hogy ezt a termést a haszonállatok tartása mennyiben alterálja, ők nem sokat törődnek.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Gazdasági előadások. — Állásközvetítés.	29
A sertéskiviteli piac és a fővárosi konzumvásár kérdésének megoldása. <i>Jeszenszky Pál.</i>	29
Növénytermelés.	
A takarmánymagvak termeléséről. <i>Ifj. Horváth J.</i>	30
Allattenyésztés.	
Czélyszerű sertészető-készülék.	31
A téli és tavaszi malacoztatás. <i>Márton Zsigmond.</i>	30
Gazdasági gépészet.	
Egy újabb szalmakötél-fonó-gép. <i>O. Z.</i>	33
Allategészségügy.	
A moslék-sömör. <i>Kovácsy Béla.</i>	33
Kertészet, Szőlészet.	
Tormatermesztés futóhomokon. <i>A. D.</i>	34
Irodalom.	
A tőzsde megadóztatása. <i>Bottlik József.</i>	35
Levélszekrény.	37
Takarmánytermelés.	38
Vegyések.	38
Személyi hírek. — Kinevezések. — Megbízatás. — Eljegyzések. — Halálozások. — Helyreigazítás. — Az őrleési forgalomrendezése. — Élő-állatkiállítások az ezredéves kiállítására. — A dohányárudák ügyének reorganizációja. — Borvizsgáló-izottság. — Szerb sertésbehozatal. — Allategészségügyi állapot a ragadós állati betegségek állásáról. — Az első nagy lókiállítás. — Bosnyák juhok a kiállításán. — Időleges jegyek kiadása az osztrák államvasutakon. — A szállítás gyorsabbá tétele az orosz vasutakon. — Helyi érdekű vasutak önálló üzemmelle. — Az orosz tojás versenye.	40
Kereskedelem, Tőzsde.	40
Budapesti gabonátőzsde. — Szeszüzet. — Élelmi cikkek a budapesti hetivásáron. — Budapesti takarmányvásár. — Allatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Budapesti juhvásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Párisi juhvásár. — Selmeczbányai marhavásár.	41
Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.	41

Személyi hírek. A földmívelésügyi miniszter a f. hó 8-án megtartandó sertéskereskedelmi ankétán való részvételre a „Köztelek“ első számában közlötteken kívül *Jeszenszky Pált*, lapunk társszerkesztőjét is meghívta. — *Dr. Simay Aladárt* a magyar agrár- és járadékbank igazgatósága a mezőgazdasági osztály vezetőjének nevezte ki. A bank *Simay* kinevezésével jó választást tett, mert egy gazdailag és jogilag képzett, a hazai és külföldi gazdasági viszonyokat ismerő szakembert állított a mezőgazdasági ügyek élére.

Kinevezések. A földmívelésügyi magyar kir. miniszter Brassó vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadóvá *Imrich János* földvári lelkészt nevezte ki. — *Gosztonyi Géza* bárdi-bükki lakost és gazdatisztet, Somogy vármegye kaposvári járására. — *Rajner János* bessenyői lakost, Bars vármegye verébelyi járására. — *Kresz János* kassai lakost és nyug. tanítót, Kassa sz. kir. város területére. — *Muzsaj János* deszki lakost és urad. gazdatisztet.

Torontál vármegye főnök-kánizsai járására, — *Jankó* Kálmán verespataki lakost és községi előjárót, továbbá *Toskó* János abrudbányai lakost és m. kir. mé. nököt, Alsó-Fehér vármegye verespataki járására, — *Hodobay* Andor homorogdi lakost, Abauj-Tornavármegye szikszói járására, — *Biró* Géza szováti lakos uradalmi ispánt, Sopron vármegye esornai járására, — ifj. *Brády* Albert és ifj. *Imperát* György brádi lakosokat, Hunyad vármegye brádi járására, — *Schweitzer* János bácsi lakost és gazdatisztet, Bács-Bodrog vármegye hódási járására, — *Markovich* János felső-visói lakost, Máramarosvármegye visói járására, — *Seregi* Emil kalocsa-horbói és *Szabó* Ereszt kelet-északi k. kath. lelkészeket, Máramarosvármegye ökörmezői járására, — ifj. *Gyenge* János irhelezi lakost, Máramaros vármegye taraczkvizi járására, — állandó gazdasági tudósítói tiszttel bízta meg. — A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Szombati* Adolf II. osztályu m. kir. állami állatorvost, I. osztályu állami állatorvossá nevezte ki s a kolozsmonostori gazdasági tanintézethez beosztott *Páter* Béla ideiglenes minőségű gazdasági tanintézet tanárt állásában véglegesítette.

Megbízás. A földmivelésügyi m. kir. miniszter a budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás ideiglenes vezetésével dr. *Dégen* Árpád budapesti lakost bízta meg.

Eljegyzések. *Péck* Kálmán m. kir. központi főerdész eljegyezte özvegy *Mokry* Endréné leányát, *Margitot*. — *Horváth* Endre a margitai járás szolgabírája múlt hó 27-én eljegyezte *Balogh* Lajos székelyhídi ügyvéd és földbirtokos leányát, *Margitot*. — *Loványi* Lénárd, vihadnai birtokos eljegyezte *Baltay* Jenő ábrahámfalvai birtokos leányát. — *Szentgyörgyi* Czeke Gusztáv vasmezei földbirtokos eljegyezte *Bauszner* Lujzát, *Bauszner* Guidó főispán leányát Kőszegen.

Halálozások. *Balkay* szül. *Gábel* Georgine, dr. *Balkay* Bélának, gróf *Esterházy* Miklós tatai uradalmi ügyészének neje e hó 1-én Tatán 22 éves korában elhunyt. — *Kishalmágyi* és *hollaki* *Hollaky* István, 1848—49-iki őrnagy, e hó 3-án 78 éves korában meghalt Budapesten. — *Csikszentmihályi* *Balla* László vajai földbirtokos, törvényhatósági bizottsági tag e hó 2-án életének 71-ik évében meghalt Vaján.

Helyreigazítás. Lapunk f. é. 3-dik számában „A kőbányai piac rekonstruálásának kérdéséhez” czimén közölt cikkben az eredeti szövegben az író a hízaló és az exportpiac kettéválasztásáról azt mondja: „Tegyünk úgy, mint Gordius tett a csomójával: vágjuk ketté”. Erre vonatkozott a rovatvezető észrevételeinek utolsó mondata.

Az őrlési forgalom rendezése. A napilapok közlése szerint az osztrák és a magyar kormány tagjai között most folynak a tárgyalások az őrlési forgalom rendezése tárgyában. A közlések szerint az osztrák-kormány azzal az intencióval lépett föl az egész kérdés megoldására nézve, hogy az őrlési forgalom *kinövései* és a vámvisszatérítés körül előforduló *szabálytalanságok okvetlenül megszüntetessenek* s általában az a privilegium, melyet némely nagyobb malmok élveznek, eltöröltessék. Az osztrák kormány javaslata szerint ez okból a külföldről importált buza után való *vámhitelezés egyáltalában megszüntetendő* s a malmok a behozott idegen buzára eső vámot a behozatal alkalmával azonnal és készpénzben megfizetni tartoznak, ellenben a megfelelő származási bizonylatok bemutatása ellenében az *örlemények kivétele alkalmából* újra visszakapnák *megfelelő arányban* a lefizetett vámot. Így tehát a vámhitelezés helyett a vámvisszatérítés lépne életbe, mely lehetetlenné tenné az államhitelen alapuló spekulációt. A vámvisszatérítésnek ez a módja aztán nemesak a fővárosi kartelmalmokra, hanem az *összes kis- és középalmokra* is kiterjedne. Az osztrák kormánynak ezt a javaslatát a magyar kormány hír szerint nem fogadta el, bárha *Darányi* Ignác határozottan mellette van. Ezért nem is a földmivelésügyi miniszter, hanem a kereskedelmi miniszter tárgyal Bécsben az őrlési forgalom kérdésében s máris kijelentette, hogy az osztrák javaslatot elfogadhatatlannak tartja, mert az

nagy mértékben megszorítaná a budapesti malmok jövedelmeit. Osztrák részről viszont hangsúlyozták azt, hogy nem járulhatnak hozzá a jelenlegi állapot fentartásához, mert az csak a visszaélések szaporítását eredményezné. Ezek után kétszeres kíváncsisággal várjuk a végleges döntést, vajjon sikerül e már végre a magyar mezőgazdaság annyi idő óta legsúlyosabb sérelmét a saját földmivelésügyi miniszterünk és az osztrák kormány jóakarata mellett valahára közmegelegedésre rendezni.

Előállatkiállítások az ezredéves kiállítás czim alatt a „Köztelek” december hó 28-iki számában közöltük a millennárius állatkiállítások programját, melyben a tenyészszarvasmarhák és bivalyok nagy kiállításának bejelentési határideje 1895. december 31-ikével volt kitüntetve. A kiállítási igazgatóságtól vett értesülésünk szerint ezen bejelentési határidő 1896. február 28-ikáig lett meghosszabbítva, a mit tájékoztatás czéljából ezennel közlünk.

A dohányárudák ügyének reorganizációja. A pénzügyminiszterium a napokban egy új rendeletet adott a pénzügyörsegeknek, a mely a fővárosi dohányárudák reorganizációjáról szól. A „Dohányárudák Közlönye” szerint e rendelet főbb pontjai: A főváros területén, az V—X. kerületekben ezentul csakis oly újabb dohányelárusítási engedélyek adnak ki, a melyek csakis dohányárudák, minden mellékezzik nélkül. Az engedély megadásánál mérvadó lesz, hogy a legközelebb fekvő dohányáruda 20,000 forint évi forgalmat ki tud-e mutatni. A dohányáruda eladása után az engedélyt meg nem újítják. Oly esetekben, midőn az átadásnak okvetlenül meg kell történni (pl. haláleset), a pénzügyminiszterium megadhatja a újabb engedélyt. Ha a dohányáruda akár kívülről, akár belülről piszkos, tisztátalan, az engedély azonnal megvonható. A bérösszeg, mint eddig is, 1 százalék marad, de csakis a kizárólagos dohányárudáknál, a melyekben mint mellékezzikket csak gyufát, cigarettapapírt, szipkát és njságot lehet árusítani. A mellékezzikben levő és fűszerüzlettel egybekötött 2 százalék, a pálinkameréssel egybekötött 3 százalék bérösszeget fizet. A dohányárudákat ezentul szaporítani nem, sőt ellenkezőleg kevesbiteni fogják. Új engedély csak kivételes esetekben adnak ki; bevonatnak azon dohányárudák engedélyei, a melyek akár eladás által, akár pedig a fogyasztás csekélysege miatt az előírásnak meg nem felelnek. Az árudák ablakait s ajtóit ezentul újságokkal vagy hirdetésekkel teleaggatni tilos. A főváros területén levő minden, mintegy 1100 vendéglős és kávé dohányeladási engedélye január 1-től megvonatik. Három hó lefolyása alatt kötelesek ezek a kisárusoknál, kicsinybeni áron áruikat beszerezni.

Borvizsgáló bizottság. A mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXIII. t. czikk végrehajtása tárgyában kiadott rendelet 8. §-a értelmében Budapest és Kolozsvárt felállított állandó borvizsgáló szakértő bizottságokhoz a kereskedelemügyi miniszter az 1896. év tartalmára a következő tagokat nevezte ki: 1. A budapesti bizottsághoz elnökké dr. *Wartha* Vincez m. kir. egyetemi tanárt, tagokká *Jálics* Kálmán bornagykereskedőt, egyúttal mint elnökhelyettest is, továbbá *Abeles* Zsigmond bornagykereskedőt *Gundel* János vendéglős budapesti lakosokat és *Palugyai* József bornagykereskedő pozsonyi lakost, titkárrá dr. *Csury* Jenő miniszteri segédfogalmazót. 2. A kolozsvári bizottsághoz elnökké *Sigmund* Dezső országgyűlési képviselőt, tagokul: *Benigni* Samu bornagykereskedő, kamarai

elnököt, egyúttal mint elnökhelyettest, továbbá *Nagy* Gábor vendéglős, D. *Deák* József és *Farkas* Sándor borkereskedő kolozsvári lakosokat, titkárrá pedig dr. *Ruzitska* Béla egyetemi asszisztentst.

Szerb sertésbehozatal. Sertés-hus Szerbiából Magyarországon keresztül Németországba a következő feltételek mellett vihető: 1. Ilyen szállítmányok csak a belépő állomásokon át és csak ólomzárral ellátott vasuti kocsikban közvetlenül vihető az országon át, a közvetlen forgalomra szolgáló összes vasuti vonalakon. 2. Az ilyen küldemények szállítására használt vasuti kocsiaknak akkép kell szerkesztve lenniök, hogy abban az esetben, ha átszállítás közben szüksége merülne fel a hűtőanyag megújításának, e czélból a sertés-hus tartalmazó szakaszokat ne kelljen megnyitni. 3. Igazolando, hogy Németország a bevitelt megengedte. 4. Ezen körülményeket a belépő állomás ellenőrzi, a mennyiben észrevétele nincs, a szállítmányt kísérő igazolvány hátlapjára a következő záradékot vezetvi reá: ..... szám. Láttam, a küldemény tovább szállítható. Kelt ..... (P. H.) aláírás.) 5. Ha az ekként átvitelre kerülő szállítmány a határon visszautasítottatnék, az ilyen visszautasított küldeménynyel az érvényben levő egészségügyi szabályok szerint kell eljárni. 6. Ha a visszautasított küldemény a szerb határon vissza nem bocsátatnék, a kérdéses egész szállítmány a belépő állomás által a fél költségére megsemmisítendő.

Állategészségügyi állapot a ragadós állati betegségek állásáról. (A földmivelésügyi miniszter 1896. évi január hó 1-én kelt jelentése szerint.) Lépfene 23 községben, 44 udvarban; veszettség 109 községben, 120 udvarban; takonykór és bőrféreg 104 községben, 139 udvarban; ragadós tüdőlob 16 községben, 16 udvarban; juhhimlő 2 községben, 4 udvarban; tenyészbenaság és hályogos kiütés 3 községben, 16 udvarban; rühkór 21 községben, 108 udvarban; sertés-orbáncz 291 községben, 2196 udvarban; bivalyvész 4 községben, 4 udvarban; sertésvész 990 községben konstatáltatott. *Sertés-orbáncz* Abauj-Torna-, Árva-, Bács-Bodrog-, Baranya-, Bars-, Békés-, Bereg-, Bihar-, Borsod-, Csanád-, Csongrád-, Fejér-, Gömör-Kis-Hont-, Győr-, Hajdu-j Háromszék-, Heves-, Hont-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Komárom-, Krassó-Szörény-, Mosony-, Nagy-Küküllő-, Nógrád-, Nyitra-, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun-, Pozsony-, Sáros-, Somogy-, Sopron-, Szabolcs-, Szilágy-, Temes-, Tolna-, Torontál-, Trencsén-, Udvarhely-, Vas-, Zala vármegyékben; a *sertésvész* pedig Bács-Bodrog-, Baranya-, Bars-, Békés-, Bihar-, Csongrád-, Esztergom-, Fejér-, Gömör-Kis-Hont-, Győr-, Hajdu-, Heves-, Hont-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok-, Komárom-, Krassó-Szörény-, Mosony-, Nógrád-, Nyitra-, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun-, Pozsony-, Somogy-, Sopron-, Szabolcs-, Szatmár-, Szilágy-, Temes-, Tolna-, Torontál-, Vas-, Veszprém- és Zala vármegyékben konstatáltatott.

Az első nagy lókiállítás, melyen a használati lovakat fogják bemutatni, május 5-től 12-ig lesz az állatkiállítási területen, a hol már az 1000 lóra épült istállók berendezése is készen áll. A földmivelésügyi miniszterium kiállítási irodája figyelmezteti a közönséget, hogy a használati lovak bejelentésének határideje már február 15-én lejár s a kiállításra részt akar venni, jól teszi, ha lovait még január hó folyamán bejelenti, mert az elhelyezésnél a bejelentés elsőbbsége irányadó.

Bosnyák juhok a kiállításon. A bosznia hercegovinai országos kormányzósági kiállítási iroda 158 darab juhot jelentett be a jövő évi május 15-től 21-ig tartandó nagy juhkiállításra. A bosnyák juhok minden esetre érdekes csoportot fognak képezni a kiállításon. Bejelentettek kupresi, vlasiezi,

privori és veleti (Herzegovini) juhokat, 2 kost és 10 anyát minden fajból. A livnói, grackói és illidzei mezőgazdasági intézetek importált fajtákat s ezek keresztezéseit jelentették be (78 darab). Van köztük oszfrieni és electoral telivér s ezeknek belföldivel való keresztezései, van Romaszkon juh, keresztezés, hampstiri és moldovai és perzsiai hájasfarku juh. Ezenkívül egyes benszültök is jelentettek be 32 darab keresztezési terméket a livnói és grackói járásból. A bosnyák juhokat külön helyezik el az állatkiállítás területén.

Időleges jegyek kiadása az osztrák államvasutakon. Az osztrák államvasutak igazgatósága kísérletképpen az 1896. évre időleges menetjegyeket ad ki és pedig évi, havi és évi további kísérleti menetjegyeket. Az évi jegyek az egyes vasutüzleti igazgatóságok kerülete felé tetszés szerint lesznek kombinálhatók olyképp, hogy a minimális illeték az I. kocsiosztályban legalább 390 frt, a II-ban 235 frt, a III-ban 130 forint legyen. 40 kilométerig terjedő vonalrészek számára 6 és 12 óra érvényes vonalrészjegyek fognak kiadni. A számítás alapjául szolgáló egységárak a növekedő távolsággal és érvényességi tartammal esökkennek. A bérleti jegyek az illetékosztály és vonal-nemnek féltáru menetjegyekkel való használatára jogosító igazolványt képeznek s árak az I. osztályra 100 frt, a II-ra 60 és a III-ra 35 frt. Ez igazolványok az államvasut által kezelt összes vonalakra érvényes.

A szállítás gyorsabbá tétele az orosz vasutakon. A szarvasmarha és a könnyen romlandó áruk szállítási gyorsaságának fokozása céljából az orosz vasutak kiküldötti kongresszust tartottak, melyen megállapították azon határozmányokat, melyek a sikeres versenyt e téren is biztosítják és versenyképessé teszik az orosz produktumokat a nagymérvű szállítási távolság ellenére is. A kongresszus határozatai következők: *állatszállítványok* 1250 werst (1 werst = 1066,781 méter, tehát több 1 kilométernél) távolság naponként 250 werstnyi utat tartoznak megtenni; ha pedig a befutandó össztávolság az 1250 werstet meghaladja, a kötelező gyorsaság napi 350 werst. A gyorsan romlandó áruk szállítási idejének kiszámítása a következő: 600 werst távolságig napi 300 werst vagyis 2 napi határidő; 600 wersten túl 1700 werstig a szállítási határidő 1 napra 400 werst vagyis ezen utat ily árunak 5 nap alatt kell befutnia; ha a szállítási ut 1800 werstnél nagyobb az 1 nap alatt megteendő távolság 500 werstnek kell lennie, úgy, hogy egy 2800 werstnyire szállítandó gyorsan romlandó árunak 7 nap alatt kell rendelkezési helyére szállítatnia. A szállítási határidő csak akkor van betartva, ha az áru a kocsiból ki lett már rakva. Az áru átvételére és kiadására vagyis az ugynevezett kezelésre összesen 1 napi határidő van megszabva. Az árunak egyik pályáról a másikra történendő átmenetnél 6 óra számítottatik: csak a legkritikább esetekben számítottatik 12 óra. Nagyobb állomásokon a gyorsan romlandó áruk kiadási határideje éjjeli 11 óra, míg kisebb állomásokon este 8 óráig köteles az állomás az ily árukat kiadni. (Nálunk este 6-ig.) Ezeket olvasva, valóban esodálkozhatunk, hogy az antokrata Oroszország oly intézményeket valósít meg, mely a legmodernebb államvasut igazgatóságának legliberálisabb engedményeit messze felülmúlja. Nálunk a szállítási határidő kitesz *gyorsáruknál* a) kezelési határidő 1 nap, b) szállítási határidő minden megkezdett 300 kilométer után 1 nap; *teheráruknál* a) kezelési idő 2 nap; b) szállítási idő 100 kilométerig 1 nap nagyobb távolságoknál minden 200 kilométer után 1 nap. Az egyik vasutról a másikra való átmenetnél az átmeneti idő 6-24 óra között váltakozik.

Helyi érdekű vasutak önálló üzemmel. Nemrég adtunk hírt arról, hogy több viczinális vasut önállósítási tervekkel foglalkozik. Az akaratot a tett követte; a torontali és a nagy-kikindai, nagy-beckereki h. é. vasutak ugyanis az 1896. január 1-től üzemeltetve önállóan fogja kezelni és a mostanában épített párdány-zsombolyai vonalat is üzletkezelésére veszi át. A vasut igazgatóságát egy üzleti igazgató intézi. A személyzetet, illetőleg az államvasutak azon közegeinek, kik jelenleg a h. é. v. vonalain vannak alkalmazva, tetszésére van bízva, hogy a h. é. v. szolgálatába lépjenek át; a menyiben pedig a h. é. vasutnak személyzetre volna szüksége, a m. á. v. a szükséges egyéneket bizonyos feltételek mellett rendelkezésre bocsátja.

Az orosz tojás versenye. A hivatalos áruforgalmi statisztika szerint Magyarország baromfitojás-kereskedelmének nagyon számbaveendő versenytársa Oroszország. Ennek bizonyosságául szolgáljon az alábbi statisztika. A múlt év folyamán indult meg az orosz tojás kivitel Ausztria részére; 1894-ben, az első tizenegy hónap alatt azonban még csak 188,782 métermázsza tojás érkezett az osztrák piacokra és az idén már 385,801 métermázsza. Tehát 100%-nál is nagyobb a forgalmi emelkedés. Az orosz tojás értéke tavaly még 6,60 millió forintot képviselt, az idén pedig 12,30 millió forintot. Ha a behozatal ily nagy emelkedése mellett arányosan emelkednék a monarchia baromfitojás kivitele, akkor még csak hagyján volna, de ez nincs így, sőt 1895-ben összes kivitelünk alig növekedett fél százalékkal. Már a múlt évben 35,35 millió forint kivitelünk volt s az idén ismét csak 35,65 millió forintot tesz ki a kivitel. Az 1895. évben kivitték a monarchiából összesen tizenegy hónap alatt 845,012 métermázsát, 1894-ben pedig 841,577 métermázsát, tulajdonlag Németországba, Angliába és Svájcba. A múlt évben tehát a tojás kivitel értéke hasonló volt a mostani állapothoz, ezzel szemben azonban az oroszországi tojások átlagára métermázsánként több mint 3 frttal esőkent. A behozott tojások átlagára 31-30 frt, míg a kitűnő alföldi tojásoké 42-45 frt. Csak hogy meddig lesznek az árak tartósak, ha az oroszországi versenynek útját nem álljuk?

Kertbirtokosok minden szükségletüket, a mi kertjük számára: magvakból, legkivált a jelenleg melegágyakhoz szükséges magvakból, műtrágyákból és szerszámokból kell, legmegbízhatóbb és legjobb minőségben a legjutányosabban Mauthner Odön budapesti magkereskedéséből szerzik be, a ki az ezen szükségletekre vonatkozó, gazdagon illusztrált árjegyzéket a vásárolni szándékozóknak ingyen és bérmentve megküldi.

Megjelent a „Köztelek Zsebnaptár“ és „Köztelek Évkönyv“ 1896. évről. Szerkesztik: Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkárai. A két könyv előfizetési ára 1,50 frt; bolti ára 2 frt. Postadíj 10 kr. Előfizetések lapunk kiadóhivatalába küldendők.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(Guttman és Wohl budapesti terménybizományi cég jelentése a „Köztelek“ részére.)

A hidegebb időjárás az utolsó jelentés óta erősebben fokozódott s a higany mélyen a fagypontra került. Mindazonáltal az idő javarészt száraz volt s a már előző bőséges hóesések, a naponként megújuló erős fagy ellen védő takarót nyújtanak a vetéseknek. A Duna vizállása erősen süllyedt s a legutóbbi napokban a jég meg is állott. A mellékfolyók szintén gyorsan apadtak s többnyire be vannak

fagyva. A külföld időjárását illetőleg az úgy Közép és Kelet Európában szintén nagyon hideg, míg ellenben a nyugaton inkább enyhének mondható.

A külföldi piacokon a forgalom továbbra is lényegtelen, a hangulat a jelentési hét végén lanyhább. Főoka e kedvezőtlen fordulatnak a washingtoni földművelésügyi hivatalnak f. hó 5-iki kimutatása, mely az 1885. évi amerikai termés eredményét a főcikkekre vonatkozólag következő számokban tünteti fel. Termett:

	1895-ben:	1894-ben:
Buza	467,103,000 bushel	460,267,416 bushel
Tengeri	2,151,139,000	1,212,770,500

Ezek szerint buza acre-ként 1895-ben 13¹/₁₀ bushel, tengeri 26²/₁₀ bushel, míg 1894-ben csak 13²/₁₀, illetve 19¹/₁₀ bushelnyi hozamot adott. Ezen statisztikai adatok közzététele folytán az amerikai piacok ellanyhultak és ennek visszahatása a párizsi és londoni tőzsdéken is érezhető, a nélkül azonban, hogy az áresőkkenés nagyobb mérvet öltött volna. A német piacok változatlanul tartott, sőt kissé javult árakat is jeleznek, Németalföld, Belgium és a Svájcban az üzlet ugyszólván pang.

A mi piacunkon az üzlet kezdetben különösen buzára vonatkozólag volt szilárd, később azonban ismét esendesebbé alakult, míg a többi czikkek jól tartott árakon keltek el. A mi a malmok üzemredukcióját illeti úgy az még mindig függőben van.

Az üzleti hét részleteiről következőket jelentjük:

Buza — a már traditívóvá vált azon szokás ellenére, mely szerint a malmok az újvi hétben nem vásárolnak — kezdetben jó keresletnek örvendett, míg a kínálat gyenge maradt. Vevők kényszerülve voltak tehát a tulajdonosok magasabb árkövetelését megadni s fokozatosan 12¹/₂ krral fizettek többet. A hét vége felé a helyzet azonban megváltozott, mert malmok szükségletüket egyelőre fedezvén tartózkodóakká lettek s így árak ismét olesóbbodtak. A heti emelkedés egyenlegként mindazonáltal körülbelül 7¹/₂ kr. tesz ki, a heti hozatal 17,500 mm., a forgalom pedig 100,000 mm.-ra rug.

Rész úgy a fogyasztás mint a kivitel czéljára gyorsan talált elhelyezést s kellemes hangulat mellett jobb fajták 5-7¹/₂ krral magasabb árakat értek el. Az eladott körülbelül 5090 mm-ért minőség szerint 625-30 frtgit paritás Budapest á 6-35 frtgit cassa helyben fizettek. A hét vége felé az üzlet azonban ezen czikkből is ellanyhult s vevők tartózkodóakká lettek.

Árpa takarmány és hántolási czélokra a gyárosok által szintén jobban lón keresve s jobb minőségért néhány krajczárral több is volt elérhető. Hízalók alig vásároltak. Minőség szerint 4-85-5-25 frtgit 3 óra fizettek ab Budapest. „Állomásokon átvéve“ az üzlet tovább pang.

Zab e héten is gyengén volt kínálva míg a fogyasztás jó vételkedvet tanusított s az ajánlott néhány ezer mm teljes árakon vette fel. A hét vége felé a hangulat valamivel esendesebb; szin és tisztaság szerint 6-15-6-45 frt érhető el ab Budapest.

Tengeri a beállott hideg idő folytán állomásokon átvéve jobban volt keresve; a forgalom azonban ez idő szerint még gyenge. Ujvidéken prompt áruért 3-50-55 frtgit fizettek; tiszavidéki állomásokon az egyes relációk szerint 3-90-4-15 frt volna elérhető. Kőbányán készáruért 4-05, Budapestben 4- jegezz.

Olajmagvak csekély forgalom mellett teljesen változatlanok. *Káposztarepece* minőség szerint 8-50-9-25, *bánáti repece* 8-50, *va trepece* 4-25-50, *gomborka* 8-25-50 frtgit jegezz ab Budapest. A határidőrepece árfolyama a történet felmondások gyors átvétele folytán — változatlan 10-65-70 frt 1896. aug-szeptemberre és 9-50-80 frt január-februárra.

Hüvelyesek: *Babban* sem volt üzlet s a jegyzett árak inkább névelgesek: trieurózt aprószemű ab Gyöngyös, Félégyháza 8-70, fehér ab Baja, Zombor, Mohács 8-25, barna ab Nagy-Károly 6-40, *bükköny* 5-75-6-50, *mular* 5-50-6-50, *kendermag* 9-50, *lenmag* 9-25 f.t csendes irányzat mellett, *köles* változatlan s 5-40-50 frtgit jegezz helyben.

Veteménymagvak: *vöröshere* elhanyagolt és nehezen talál vevőt. Bánáti aprószemű árut 30-32, erdélyi 31-35, felvidéki nagyszemű árut 36-40 frt, *lucerna* magot 35-40 frttal jegyzünk minőség szerint ab Budapest.

Napi jelentés 1896. január 7.

Buzát ma bőven kínáltak, a helybeli malmok néhány napi szünet után jobb vételkedvet mutattak, minélfogva a hangulat is kedvezőbb volt; elkelt 4000 q változatlan árak mellett.

Mai kötések:

Tiszavidéki	100 mm.	82 kg.	
	400	81	)
	200	81	) 7-27 ¹ / ₂ frt 3 óra
	100	81	)
	800	81	)
	100	81	) 7-25
	100	81	)
	200	80	) 7-15
	100	80	) 7-25
	100	80	) 7-22 ¹ / ₂
	100	79	) 7-15
	100	79	) 7-02 ¹ / ₂
	100	77	) 6-85

Pestvidéki:

Bánáti:

Helybeli:

métermázs
Rozs,
változatlan
Hatás
hatása alatt
azonban a
krajczárral

Tavaszi buza
Ó-zi buza
Tengeri má
Ó-zi zab
Tavaszi roz
Repeze aug

Szesz
tudósítása
Az új
galom ural
h-ti zárlatje
Mezőg

nyerszesz
vételkedv m
frtgit azonna
turóczmegeye
kereskedők
litva kont. n

Gáliz
az ottani je
50-75 frt na
Morva
szállítva 12
tány zárulva

A bu
igen csekély
lamivel élén
vidéki vásár
A kor

14.75 frt.
Bécsi
Brünn
Tropp
szeszért.

Vidék
Budap
51 25-51.50
szesz adóv
13 25-13.50
Az á

budapesti v
mellett érten
Szárak
frtgit jegyezt

Ételmi
január 7-én
jelentése a
Halvás
rakparti és
halkereskedő
összesen 60
Az árak met

Viszon
80-90, nem
615 30-44, a
Vad. E
hajón kb.
kb. 100 db,
következő ár
fogoly 70-9

fenyőmadár
Hideg
január hó
jelentése a
Felhoz

drb sertést,
800 kg. szá
Vidék
árus 409 drb
füstölt húst,
A forg

Árak
54-56, 1 q
5400-5500,
6900, szalon
füstölt szalon
kg. 60-62, c
kocsonyahus
1 q

Pestvidéki:	200 mm. 80 kg.	7-05	frt 3 óra
	200 " 80 "	7-02 1/2	" " "
	300 " 79 "	7-05	" " "
	200 " 79 "	7-02 1/2	" " "
	100 " 79 "	)	" " "
	100 " 78 "	)	" " "
Bánáti:	3600 " 79 "	)	" " "
	800 " 78 "	)	" " "
	700 " 77 "	)	7-05 " " "
	200 " 76 "	)	" " "
Helybeli raktár:	8000 " 80 "	7-25	" " "
	2900 " 79 "	7-12 1/2	" " "
	2000 " 79 "	7-10	" " "
	1800 " 79 "	7-02 1/2	" " "
	3200 " 78 "	7-05	" " "
	1500 " 77 "	7-05	" " "

métermázsánként.

Rozs, árpa, zab, tengeri gyér forgalom mellett változatlan áron találtak vevőre.

Határidők a külföldi alacsony jegyzések behatása alatt nyomott áron mellett indultak meg, később azonban a malmok jobb vételkedve folytán néhány krajczárral megszilárdultak, déli zárlat ismét bányadt.

	Kötetett	Zárlat
Tavaszi buza	6-88-6-93	6-90-91
Ó-zi buza	7-12-7-17	7-14-15
Tengeri máj-jun.	4-43-4-46	4-44-46
Ó-zi zab	6-07	6-07-08
Tavaszi rozs	6-20-6-23	6-22-23
Repcze aug.-szept.		10-70-75

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása a „Köztelek” részére).

Az ünnepek folytán a szeszüzletben gyér forgalom uralkodott és az árak változatlanul a múlt heti zárlatjegyzés szerint záródnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz valamivel olcsóbban lett kifizelve, de gyér vételkedv mellett kevés üzlet létesült. 13.50-13.75 frtig azonnali és 13.75 frtig zárlatra, abauj-, nyi raturócmegyei állomásokhoz szállítva ottani szesznyereskedők által vásárolva. Erdélyi állomáshoz szállítva kont. nyersszesz 13.75 frtig lesz ajánlva.

Galicziából változatlan árat jeleznek és az ottani jegyzés adózott finomított szeszért 50.50 frt, 50.75 frt nagyban tartályokban szállítva.

Morvaországból exkontingens szeszt Budapestre szállítva 12 frtig ajánlanak és ez áron néhány tartány zárulva is lett.

A budapesti piacon a hét elején az üzlemlenet igen csekély volt és finomított szeszben volt csak valamivel élénkebb üzlet 51.25-51.50 frtig, élesztőszesz vidéki vásárlók által 52 frtig jött forgalomba.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 14.50-14.75 frt.

Bécsi jegyzés 14.9-15.10 frt kont. nyersszeszért.

Britni jegyzés 12-12.1/2 frt exkont. szeszért.

Troppai jegyzés 51-51.25 frt adózott fin. szeszért.

Vidéki szeszgyárak változatlanul jegyeznek. Budapesti zárlatárak a heten. Finomított szesz 51.25-51.50 frt, élesztő-szesz 52-52.1/2 frt, nyersszesz adózva 50.25-50.50 frt, nyersszesz adózatlan 13.25-13.50 frt. Denaturált szesz 18.50-18.75 frt.

Az árak 10.000 literfokként horozó nélküli budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Szárazmoslék: Gyér vételkedv mellett 5.40-5.50 frtig jegyezték.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1896 év január 7-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a haltéren. A fővámtéri, Ferencz József-rakparti és haltéri piacra 10 helybeli halász és halkereskedő által 60 q, és vidéki kocson 1 q, összesen 60 q kevert hal hozatott. A vásár élénk. Az árak métermázsánként — frttal emelkedtek.

Viszontelárusítók fizették a hal q-át: nagy élő 80-90, nem élő 50-70, közép nagy élő 55-75, nem élő 30-44, apró élő 14-26 nem élő 10-14 frtig.

Vad. Hozatott a fővámtéri piacra vasp. 300 drb, hajón kb. — drb, kocsin 20 db, gyalogárusok által kb. 100 db, összesen 420 db. A vásár élénk volt. A következő árak jegyeztettek: nyul 1 db 100-160 krig, fogoly 70-90, vad réce —, vad lud —, fenyőmadár 1 csomó (4 drb) — krig.

Hideghusvásár az István-téri élelmi piacon. 1896. január hó 7-én. (Aszékesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozatott a szokott községekből 98 árus 60 drb sertést, 600 kg. füstölt húst és 700 kg. friss húst, 800 kg. szalonnát, 500 kg. hájat.

Videkről és pedig: A szokott helyekről: 32 árus 409 drb sertést, 32 drb süldőt, 200 kg. friss füstölt húst, — kg. húst és — drb malacot.

A forgalom élénk.

Árak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 54-56. 1 q 4200-4700, süldőhus 1 kg. 62-64, 1 q 5400-5500, füstölt sertéshus 1 kg. 70-72, 1 q 6800-6900, szalonna zsirnak 1 kg. 58-60, 1 q 5400-5500, füstölt szalonna 1 kg. 64-70, 1 q. 5700-5800, háj 1 kg. 60-62, disznózsir 1 kg. 64-66, 1 q 5800-5900, kocsonyahus 1 kg. 30-40, füstölt sonka 1 kg. 76-80, 1 q — krajczárig, malacz 1 drb — frt.

Baromfi. Hozatott a fővámtérre vaspályán kb. 15000 db, hajón kb. — db, kocsin kb. 300 db, helybeli árusoktól kb. 1500 darab, összesen kb. 16800 db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronkint: tyuk 110-140, csirke 60-120, (idei kiv. —), kappan hizott 160-200, kappan sovány 130-150, réce hizott —, (idei —) réce sovány —, lud (liba) hiz. 550-650, lud sovány 340-360 (idei —), pulyka hizott idei 400-500, sovány 280-350, gyöngytyuk 130-140, galamb pecsenyének — krig.

Az újdvástéri piacra felhozatott a szokott községekből vasp. kb. 400 db, kocsin 300 db, gyalogárusok 100 drb., helybeli árusok 850 drb., összesen 1650 drb baromfi. A forgalom gyenge. Az árak páronként következők: tyuk 110-150, csirke 60-130 idei —, hizott kappan 180-230, sovány 130-160, hizott réce 200-300, sovány réce 150-180, hizott lud (liba) 500-750, sovány lud 340-360, hizott pulyka 350-500, sovány pulyka 300-380, gyöngytyuk —, galamb pecsenyének — krig.

Az István-téri élelmi piacra élő baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 800 pár hozatott fel, árak a következők: páronkint tyuk 120-150, csirke 70-120, kappan hizott 160-180, sovány —, réce hizott 200-300, sovány 140-160, lud hizott 600-800, sovány 350-400, pulyka hizott 400-500, sovány 250-300 krajczárig. A forgalom élénk.

Tisztított baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 1500 db, árak drbjá jérce 80-100, csirke 40-60, kappan hizott 100-110, réce hizott 100-150, félkővér 80-100, lud hizott 300-400, félkővér 200-250, pulyka hizott 180-250, félkővér 150-200, ludmáj 1 db 20-100 krig. A forgalom élénk.

Tojás. Hozatott a fővámtérre vaspályán kb. 16000 drb., hajón kb. — drb., 2 kocsin kb. 1600 drb, helybeli árusoktól 14000 drb., összesen kb. 30600 drb. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440 lb.) 4100-4200 kr., 100 drb 300-350 kr. tojás meszes 1 láda (1440 drb) 3300-3350 kr., 100 db. 250-280 kr. 1 db — krig.

Az újdvástéri piacra felhozatott a szokott községekből vasp. kb. 3000 drb., kocsin — drb, gyalogárusok 1400 drb, helyb. árusok 17300 darab, összesen 21700 darab friss tojás. A forgalom gyenge. A következő árak jegyeztettek: friss tojás 1 db 2 1/2-3, 100 darab 280-360, 40 krért 12-15 trb., 1 láda 1440 drb. 3600-4200, meszes tojás 1 db 2 1/2-3, 100 drb 260-280, 40 krért 13-16 drb, 1 láda 1440 drb 3350-3600 krig.

Zöldseg. Hozatott a Ferencz József-rakpartra vasp. — q, hajón — q, kocsin 50 q, helyb. árusok kb. 300 q, össz. kb. 350 q vegyes zöldseg. A vásár l. Nagy. árak sárgarépa 100 cs. 120-400. 1 q 250-400, petrezselyem 100 cs. 150-500, 1 q 450-700, zeller 100 db 150-300, karalábé 100 db 80-120, vöröshagyma 100 f. —, 1 q. 400-500, fokhagyma 100 f. —, 1 q. 1200-1400, fehérrépa 100 darab —, vörösrépa 100 db 70-140, fejeskáposzta 100 db 300-500, kelkáposzta 100 drb 120-200, vöröskáposzta 100 db —, fejes saláta 100 db —, kötött saláta 100 db —, burgonya 1 q 200-380, fekete retek 100 drb 80-200, hónapos retek 100 db —, ugorka sav. való 100 darab —, ugorka savanyu 100 db —, zöldpaprika 100 db —, tök 100 db sütni v. —, paradicsom 100 db —, zöldbab 1 kg. —, zöldborsó 1 kg. —, zöldborsó fejett 1 l. —, zöld tengeri 100 csó —, fejeskáposzta 1 q — krig.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1896. január 7. A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozatott a szokott községekből 140 szekér réti széna, 57 szekér muhar, 42 szekér zsupszalma, 14 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 22 szekér tengeriszár, 13 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zaboskőny. köles stb.), 900 zsák szecska. A forgalom lanyha. Árak q-ként a következők: réti széna 250-340, muhar új 250-320, zsupszalma 140-160, alomszalma 120-140, takarmányszalma —, tengeriszár 170-200, egyéb takarmány —, zabosbüköny —, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju 230-260, szalmaszecska 210-230. Összes kocsi-szám 297, suly 237,600 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. január hó 7-én. A székes fővárosi köztérközösség és marhavásári igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: 123 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 112 drb növendék élő borju, — drb élő bárány; 162 drb belföldi, 538 db galicziai, — drb tiroli, 40 drb bécsi, — drb növendék borju, — drb öltöt bárány.

Borjuvásár élénk, birkavásár lassú lefolyásu v. Árak a következők. Élő borjuk: belföldi — frtig, kivételesen — frtig dbonkint, 38-49 frtig, kivételesen 61 frtig sulyra, növendék borju 11-27 frtig, kivételesen — frtig drbonkint, — frtig sulyra. Öltöt borju: belföldi 62-66, tiroli — frtig, galicziai 58-68 frtig, növendék borju — frtig sulyra, bárány — frtig, bécsi 64-72 frtig sulyra. Élő bárány — forinog páronkint. Öltöt bárány — frtig páronkint, kivételesen — frtig.

Budapesti juhvásár. 1896. január hó 7-én. (A budapesti köztérközösség és marhavásári igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: 5119 db belföldi hizalt ürü, 832 db feljavított juh, — db kisorolt kos, — db kiverő juh, 70 db bárány, 106 db kecske, 481 db durvaszőrű juh, 2 db szerbiai, — db angol keresztés.

Árak a következők: Belföldi hizalt ürü 12-19 frt páronkint, 20.50-22- frtig sulyra, feljavított juh 14-25 frt páronkint, 17 1/2-20 frtig sulyra, kiverő juhok — frt páronkint, kisorolt kosok — frt, kecske — frtig páronkint, durvaszőrű kosok 11-17- frtig páronkint, szerbiai — frtig páronkint, — frtig, angol keresztés — frtig páronkint.

Selmeczbányai marhavásár. 1895. december hó 16-án. (Krausz Kálmán rkapitány tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtatott 162 db. Jegyeztetik: Tarka ökör I. oszt. 260-300 frtig, II. osztályu 180-240 frtig. Német tinó tarka 2 éves 120-180 frtig. Tarka tehén levágásra 65-105 frtig, friss fejős 50-100 frtig. Tarka üsző 2 éves 40-70 frtig.

Felhajtás és kereslet a környék zárlata folytán igen gyenge.

Lóvásár. Felhajtatott 37 darab. Jegyeztetik: Paraszt-ló 15-50 frtig.

Szerkesztői üzenetek.

Névalírás nélkül beküldött levelekre és kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Sz. L. Azt kérdezi, hogy dohánymagpogácsát etethet-e hizókreivel? Nem ismerjük ezt az anyagot, de tekintve annak az emésztést bizonyára elősegítő nikotintartalmát, talán jobban célt érne, ha ökreinek déli étkezés után egy jó tájtékesibukkkal és fekete-kávéval szolgálna.

Szeged A járási és megyei gazdasági tudósítói állások tiszteltbeliek, tehát a tudósítók tiszteltedjában s egyáltalán díjazásban nem részesülnek. Nagyobb kerületek tudósítói azonban működésük területén hivatalos működésük közben II. osztályu ingyenjeggyel utaznak a vasuton.

Az Orsz. magy. kazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Karoly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadásáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Jesszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, árak és feltételek közlésével szivesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR
részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

Pestvidéki:	200 mm. 80 kg.	7-05	frt 3 óra
200 "	80 "	7-02 1/2	" "
300 "	79 "	7-05	" "
200 "	79 "	7-02 1/2	" "
100 "	79 "	7-	" "
100 "	78 "	"	" "
Bánati:	3600 "	79 "	" "
800 "	78 "	7-05	" "
700 "	77 "	"	" "
200 "	76 "	"	" "
Helybeli raktár:	8000 "	80 "	7-25
2900 "	79 "	7-12 1/2	" "
2000 "	79 "	7-10	" "
1800 "	79 "	7-02 1/2	" "
3200 "	78 "	7-05	" "
1500 "	77 "	7-05	" "

métermázsánknál.
Rozs, árpa, zab, tengeri gyér forgalom mellett változatlan áron találhatók vevőre.

Határvidék a külföldi alacsony jegyzések behatása alatt nyomott árak mellett indultak meg, később azonban a malmok jobb vételkedve folytán néhány krajczárral megszilárdultak, déli zárlat ismét bágyadt.

	Kötött	Zárlat
Tavaszi buza	6-88-6-93	6-90-91
Őszi buza	7-12-7-17	7-14-15
Tengeri máj.-jun.	4-43-4-46	4-44-46
Őszi zab	6-07	6-07-08
Tavaszi rozs	6-20-6-23	6-22-23
Repcze aug.-szept.		10-70-75

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az ünnepek folytán a szeszüzletben gyér forgalom uralkodott és az árak változatlanul a múlt heti zárlatjegyzés szerint záródnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz valamivel olcsóbban lett kiálva, de gyér vételkedv mellett üzlet létesült. 13.50-13.75 frtig azonnali és 13.75 frtig zárlatra, abauj-, nyira-, turócsmegyei állomásokhoz szállítva ottani szeszgyárkereskedők által vásárolva. Erdélyi állomáshoz szállítva kont. nyersszesz 13.75 frtig lesz ajánlva.

Galicziából változatlan árat jeleznek és az ottani jegyzés adózott finomított szeszt 50.50 frt, 50.75 frt nagyban tartályokban szállítva.

Morvaországból exkontingens szeszt Budapestre szállítva 12 frtig ajánlanak és ez áron néhány tartány zárulva is lett.

A budapesti piacon a hét elején az üzlemlenet igen csekély volt és finomított szeszben volt csak valamivel élénkebb üzlet 51.25-51.50 frtig, élesztőszesz vidéki vásárlók által 52 frtig jött forgalomba.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 14.50-14.75 frt.

Bécsi jegyzés 14.9-15.10 frt kont. nyersszeszért.
Brünni jegyzés 12.-12.1/2 frt exkont. szesztért.
Troppai jegyzés 51.-51.2 frt adózott fin. szesztért.

Vidéki szeszgyárak változatlanul jegyeznek.
Budapesti zárlatárak a heten. Finomított szesz 51.25-51.50 frt, élesztőszesz 52.-52.1/2 frt, nyersszesz adózva 50.25-50.50 frt, nyersszesz adózatlan 13.25-13.50 frt. Denaturált szesz 18.50-18.75 frt.

Az árak 10.000 literfokként horozó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Szárazmoslék: Gyér vételkedv mellett 5.40-5.50 frtig jegyezték.

Ételmiczikkék a budapesti hetivásáron. 1896 év január 7-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a háltéri A fővámteri, Ferencz József-rakparti és háltéri piacra 10 helybeli halász és halkereskedő által 60 q, és vidéki kocsinon - q, összesen 60 q kevert hal hozatott. A vásár élénk. Az árak métermázsánként - frttal emelkedtek.

Viszontelárusították a hal q-at: nagy élő 80-90, nem élő 50-70, közép nagy élő 55-75, nem élő 30-44, apró élő 14-26 nem élő 10-14 frtig.

Vad. Hozatott a fővámteri piacra vasp. 300 drb, hajón kb. - drb, kocsin 20 db, gyalogárusok által kb. 100 db, összesen 420 db. A vásár élénk volt. A következő árak jegyeztettek: nyul 1 db 100-160 krig, fogoly 70-90, vad réce - -, vad lud - -, fenyőmadár 1 csomó (4 drb) - - krig.

Hidegvásár az István-téri élelmi piacon. 1896. január hó 7-én. (Aszékesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozatott a szokott községekből 98 árus 60 drb sertést, 600 kg. füstölt húst és 700 kg. friss húst, 800 kg. szalonnát, 500 kg. hájat.

Vidékről és pedig: A szokott helyekről: 32 árus 469 drb sertést, 32 drb süldőt, 200 kg. friss füstölt húst, - kg. húst és - drb malacot.

A forgalom élénk.

Árak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 54-56, 1 q 4200-4700, süldőhus 1 kg. 62-64, 1 q 5400-5500, füstölt sertéshus 1 kg. 70-72, 1 q 6800-6900, szalonna zsirnak 1 kg. 58-60, 1 q 5400-5500, füstölt szalonna 1 kg. 64-70, 1 q. 5700-5800, háj 1 kg. 60-62, disznósír 1 kg. 64-66, 1 q 5800-5900, kocsonyahus 1 kg. 30-40, füstölt sonka 1 kg. 76-80, 1 q - - - - krajczárig, malacz 1 drb - - - - frt.

Baromfi. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 15000 db, hajón kb. - db, kocsin kb. 300 db, helybeli árusoktól kb. 1500 darab, összesen kb. 16800 db. A vásár élénk volt. Nagybani árak páronként: tyuk 110-140, csirke 80-120, (idei kiv. -), kappan hizott 160-200, kappan sovány 130-150, récze hizott - -, (idei -) récze sovány - -, lud (liba) hiz. 550-650, lud sovány 340-360 (idei - - -), pulyka hizott idei 400-500, sovány 280-350, gyöngytyuk 130-140, galamb pecsenyének - - - krig.

Az újvásártéri piacra felhozatott a szokott községekből vasp. kb. 400 db, kocsin 300 db, gyalogárusok 100 drb., helybeli árusok 850 drb., összesen 1650 drb baromfi. A forgalom gyenge. Az árak páronként következők: tyuk 110-150, csirke 60-130 idei - -, hizott kappan 180-230, sovány 130-160, hizott récze 200-300, sovány récze 150-180, hizott lud (liba) 500-750, sovány lud 340-360, hizott pulyka 350-500, sovány pulyka 300-380, gyöngytyuk - -, galamb pecsenyének - - - krig.

Az István-téri élelmi piacra élő baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 800 pár hozatott fel, árak a következők: páronként tyuk 120-150, csirke 70-120, kappan hizott 160-180, sovány - -, récze hizott 200-300, sovány 140-160, lud hizott 600-800, sovány 350-400, pulyka hizott 400-500, sovány 250-300 krajczárig. A forgalom élénk.

Tisztított baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 1500 db, árak drbja jércze 80-100, csirke 40-60, kappan hizott 100-110, récze hizott 100-150, félkővér 80-100, lud hizott 300-400, félkővér 200-250, pulyka hizott 180-250, félkővér 150-200, ludmáj 1 db 20-100 krig. A forgalom élénk.

Tojás. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 16000 drb., hajón kb. - drb., 2 kocsin kb. 1600 drb, helybeli árusoktól 14000 drb., összesen kb. 30600 drb. A vásár élénk. Nagybani árak: 1 láda friss (1440 db.) 4100-4200 kr., 100 drb 300-350 kr. tojás meszes 1 láda (1440 drb) 3300-3350 kr., 100 db. 250-280 kr. 1 db - - - krig.

Az újvásártéri piacra felhozatott a szokott községekből vasp. kb. 3000 drb., kocsin - drb, gyalogárusok 1400 drb, helyb. árusok 17300 darab, összesen 21700 darab friss tojás. A forgalom gyenge. A következő árak jegyeztettek: friss tojás 1 db 2 1/2-3, 100 darab 280-360, 40 krért 12-15 frt., 1 láda 1440 drb. 3600-4200, meszes tojás 1 db 2 1/2-3, 100 drb 260-280, 40 krért 13-16 drb, 1 láda 1440 drb 3350-3600 krig.

Zöldség. Hozatott a Ferencz József-rakpartra vasp. - q, hajón - q, kocsin 50 q, helyb. árusok kb. 300 q, össz. kb. 350 q vegyes zöldség. A vásár l. Nagy. árak sárgarépa 100 cs. 120-400, 1 q 250-400, petrezselyem 100 cs. 150-500, 1 q 450-700, zeller 100 db 150-300, karalábé 100 db 80-120, vöröshagyma 100 f. - -, 1 q. 400-500, fokhagyma 100 f. - -, 1 q. 1200-1400, fehérrépa 100 darab - -, vörösrépa 100 db 70-140, fejeskáposzta 100 db 300-500, kelkáposzta 100 drb 120-200, vöröskáposzta 100 db - -, fejes saláta 100 db - -, kötött saláta 100 db - -, burgonya 1 q 200-380, fekete retek 100 drb 80-200, hónapos retek 100 db - -, ugorka sav. való 100 darab - -, ugorka savanyu 100 db - -, zöldpaprika 100 db - -, tök 100 db sütni v. - -, paradicsom 100 db - -, zöldbab 1 kg. - -, zöldborsó 1 kg. - -, zöldborsó fejtett 1 l. - -, zöld tengeri 100 csó - -, fejeskáposzta 1 q - - - krig.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1896. január 7. A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozatott a szokott községekből 140 szekér réti széna, 57 szekér muhar, 42 szekér zsupszalma, 14 szekér alomszalma, - szekér takarmányszalma, 22 szekér tengeriszár, 13 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabos- - - - köles stb.), 900 zsák szecska. A forgalom lanyha. Árak q-ként a következők: réti széna 250-340, muhar uj 250-320, zsupszalma 140-160, alomszalma 120-140, takarmányszalma - , tengeriszár 170-200, egyéb takarmány - -, zabosbüköny - -, lóhere - -, luczerna - -, köles - -, sarju 230-260, szalmaszecska 210-230. Összes kocsi-szám 297, suly 237,600 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. január hó 7-én. A székes fővárosi közbizottság és marhavásári igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: 123 drb belföldi, - drb galicziai, - drb tiroli, 112 drb növendék élő borju, - drb élő bárány; 162 drb belföldi, 538 db galicziai, - drb tiroli, 40 drb bécsi, - drb növendék borju, - drb öltött bárány.

Borjuvásár élénk, birkavásár lassu lefolyásu v. Árak a következők. Élő borju: belföldi - - - frtig, kivételesen - frtig dbonkint, 38-49 frtig, kivételesen 61 frtig sulyra, növendék borju 11-27 frtig, kivételesen - frtig drbonkint, - - - frtig sulyra. Öltött borju: belföldi 62-66, tiroli - - - frtig, galicziai 58-68 frtig, növendék borju - - - frtig sulyra, bárány - - - frtig, bécsi 64-72 frtig sulyra. Élő bárány - - - forintig páronként. Öltött bárány - - - frtig páronként, kivételesen - frtig.

Budapesti juhvásár. 1896. január hó 7-én. (A budapesti közbizottság és marhavásári igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: 5119 db belföldi hizalt ürü, 832 db feljavított juh, - db kisorolt kos, - db kiverő juh, 70 db bárány, 106 db kecske, 481 db durvaszőrű juh, 2 db szerbiai, - db angol keresztés.

Árak a következők: Belföldi hizalt ürü 12.-19 frt páronként, 20.50-22.- frtig sulyra, feljavított juh 14-25 frt páronként, 17 1/2-20 frtig sulyra, kiverő juhok - - - frt páronként, kisorolt kosok - - - frt, kecske - - - 13 frtig páronként, durvaszőrű kosok 11.-17.- frtig páronként, szerbiai - - - frtig bárány - - - frtig, angol keresztés - - - frtig páronként.

Selmeczbányai marhavásár. 1895. december hó 16-án. (Krausz Kálmán rkapitány tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtatott 162 db. Jegyeztetik: Tarka ökor I. oszt. 260-300 frtig, II. osztályu 180-240 frtig. Német tinó tarka 2 éves 120-180 frtig, Tarka tehén levágásra 65-105 frtig, friss fejős 50-100 frtig. Tarka üsző 2 éves 40-70 frtig.

Felhajítás és kereslet a környék zárlata folytán igen gyenge.

Lóvásár. Felhajtatott 37 darab. Jegyeztetik: Paraszt-ló 15-50 frtig.

Szerkesztői üzenetek.

Névalírás nélkül beküldött levelekre és kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Sz. L. Azt kérdezi, hogy dohánymagpogácsát etethet-e hizókreivel? Nem ismerjük ezt az anyagot, de tekintve annak az emésztést bizonyára elősegítő nikotintartalmát, talán jobban célt érne, ha ökreinek déli étkezés után egy jó tajtékcsibukkal és fekete-kávéval szolgálna.

Szeged A járási és megyei gazdasági tudósítói állások tiszteletbeliek, tehát a tudósítók tiszteletdíjban s egyáltalán díjazásban nem részesülnek. Nagyobb kerületek tudósítói azonban működésük területén hivatalos működésük közben II. osztályu ingyenjeggyel utaznak a vasuton.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Deseffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Karoly, dr. Hagara Viktor. - Főszerkesztő és kiadásáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. - Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztőtükára. - Társzerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, árak és feltételek közlésével szivesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR

részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

Eladó szőlővesszők.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
„istvántelki immunis“ homoktalaju
 szőlőjéből a következő európai és amerikai szőlővesszők eladók:

Gyökeres vesszők.			Sima vesszők.		
Olasz Rizling	7500 db ezre	16 frt	Olasz Rizling	24000 db ezre	8 frt
Szent Lőrincz	200 „ „	16 „	Chasselas Rouge	1200 „ „	12 „
Chasselas Rouge	2600 „ „	20 „	Nagy-Burgundi	13000 „ „	8 „
Zöld Sylvani	1100 „ „	16 „	Tramini piros	6000 „ „	8 „
Tramini piros	400 „ „	16 „	Chasselas blanc		
Ezerjő	500 „ „	16 „	Croquant	200 „ „	12 „
Oportó	1900 „ „	16 „	Chasselas blanc	2000 „ „	12 „
Kövidinka	800 „ „	16 „	Madeleine Ange-		
Chasselas blanc			vine	3000 „ „	8 „
Croquant	300 „ „	16 „	Delambre	300 „ „	12 „
Madeleine Ange-			Muscat Luillet	150 „ „	12 „
vine	300 „ „	16 „	Muscat Saumur	100 „ „	12 „
Chasselas gross			Piros bakar	3900 „ „	8 „
Coulard	400 „ „	20 „	Joanne Charnu	200 „ „	10 „
Chasselas damas-					
kusi	100 „ „	20 „			
Piros bakar	100 „ „	20 „			

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatójához

Budapest, Köztelek intézendők. — Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. — A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, a hátralévő rész utánvétellel szedetik be. — Csomagolásért és vasútra szállításért ezrenként 1 frt számítatik. **IGAZGATÓ.**

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
 Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Sternberg Armin és Testvére
 os. és kir. szad. hangszer-ipar
 Budapest, VII., Kerepesi-ut 36
 Saját gyártmányú mindennemű
 hangszerek és azok kellékei és alkat-
 részeit. Mindennemű hangszerek és
 zenésiművek javítása és hangolása
 zakszerű pontossággal teljesítetik.

A „Columbus“ czimbalomverőfej meg-
 szüneti az eddigi pa-
 mutozást és czernázást, erős és csengő hangot
 nyerünk általa. Minden verőre bárki ráhuzhatja
 és mindenkor le is huzhatja. Sohasem pusztul el. Ára a verőpálcákkal
 együtt az utóbbiak minősége szerint frt 1.50, 2.—, 2.50, 3.— és 3.50.
 Külön a „Columbus“-verőfej párja frt 1.—.

Legujabb! Legujabb!
INTONA
 Elpusztíthatlan acélhangokkal, vál-
 toztatható érezjátéklapokkal és kor-
 láttalan műsorral.
 Ezen új találmányu hangszerrel min-
 den előzetes tanulmány és zeneismeret
 nélküli száz meg száz tetszés szerinti
 zenedarabot lehet játszani.
 Ára 12 forint, a kótalapok darabja 30 kr.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel telje-
 sítetnek. **Képes árjegyzék** a) harmonikáról; b) mechanikai zenélő
 művekről és zenélő dísz tárgyakról; c) minden egyéb hangszerekről,
 hangszer kellékekről és hurokról külön kiadásokban **ingyen és bér-**
mentve küldetik. — Javítások pontosan eszközöltetnek.

TELEFON.

101124. sz.
 1895. II. 1.

Hirdetmény.

Egyéves méncsikók vásárlása.

Felhivatnak azon méntulajdonosok, kiknek birtokában legalább is négy jó származásu, erős csontu, szabályos testalkatu, saját nevelésü egyéves méncsikó van s azokat az államnak eladni kívánják, hogy ebbeli szándékukat — a helynek, a hol a csikók állanak, valamint a csikók származásának, magasságának, színének és árának pontos megjelölésével — a földmivvelésügyi m. kir. miniszteriumhoz benyújtandó s 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli nyilatkozatban legkésőbb

1896. évi február hó 1-ig

bejelenteni sziveskedjenek, mivel az ezen határidőn túl érkező bejelentések figyelembe vétetni nem fognak.

Budapest, 1895. évi december hó 18-án.

Földmivvelésügyi m. kir. miniszter.

5278

Kőolajfinomítógyár-részvénytársaság.

Budapest, V., Zrinyi-utca 4. sz.

ajánlja elismert jó minőségű phosphorsavas

műtrágya-gyártmányait

ügymint

phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat

gyártmányait jutányos feltételek mellett. 593

Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Megjelent a

„Köztelek Zsebnaptár“ és „Köztelek Évkönyv“

1896-ik évre.

Szerkesztik:

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az „Orsz. Magy. Gazd. Egyesület“ titkárai.

E két könyv ára bérmentesen 2 forint 10 krajczár.

Lapunk előfizetői és az „O. M. G. E.“ tagok bérmentesen 1 frt 60 krért kapják.

Kapható lapunk kiadóhivatalában: Budapest, IX., Üllői ut 25. sz. (Köztelek.)

Eladó

egy elsőrendű

magyar törzsgulya,

89 drb tehén és 132 drb különféle koros üsző.

Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

604

Hirdet-
 azó 2
 nél

Betöl

Gazdas-
 tetik má-
 belépés-
 lomba. K-
 gazdaság-
 zetség é-
 lat, ugy-
 mint kül-
 sági szá-
 tés 460 f-
 világitás.
 Nagyság-
 ur urada-
 Kondoros-
 deti okn-
 sével).

Nőtlen
 tanintézet
 évi gyak-
 ságnak ö-
 ben, köm-
 letes, me-
 szóval és
 február-
 felvétetik.
 frt és telj-
 és ágynem-
 kezüleg
 nyok és
 másolata-
 melyek v-
 detnek, a
 adandó cz

Ispán.
 ben fekv-
 bérleteme-
 f. é. ápr-
 tendő. K-
 répaterné-
 körüli ke-
 jártasság-
 magyar é-
 jes bír-
 Pollák Gy-
 Galántha,
 Gróf S-
 Ó Excell-
 dalmában
 pénz és
 javadalm-
 jött ürese-
 tanintézet
 irásu fiata-
 a magyar-
 vet szó-
 tökéletes-
 kötelezett
 tetek, páll-
 ket Kazik
 tartóhoz
 m.) mielő-
 Az állás-
 lalandó.

Állás

Állást k-
 tiszt ki a
 den ágá-
 jártas. Az
 elfoglalt-
 kiadóhiva-

Jó csal-
 műves
 fiatal emb-
 galatának
 telepnél te-
 leg is alk-
 irnk., seg-
 állást ker-
 nyek mell-

Gazdas-
 vézett fia-
 keres, ki
 den ágába-
 sággal bi-
 tiszt hat
 mazásbat
 dalmakb-
 keresései-
 Czimen
 kéretnek.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim költsége minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Gazdasági irnok keresetük márczius 1-re való belépéssel, alföldi uradalomba. Kivántatik felsőbb gazdasági tanintézeti végzettség és pár évi gyakorlat, úgy a gazdaságban mint különösen a gazdasági számvitelben. Fizetés 460 frt, lakás, fűtés, világítás. Polyamodványok Nagyságos Geist Gáspár ur uradalmi tisztségének Kondorosra küldendők (eredeti okmányok mellőzésével). 594

Nőtlen erélyes segéd-tiszt tanintézetet végzett, több évi gyakorlattal a gazdaságnak összes művelésében, könyvvitelben tökéletes, magyar-németben szóval és írásban jártas február-márczius 1-ére felvétetik. Évi fizetés 400 frt és teljes ellátás. (mosás és ágynemű nélkül) Saját kezűleg irt polyamodványok és bizonyítványok másolatokkal felszerelve, a melyek vissza nem küldetnek, a kiadóhivatal által adandó czimre küldendők. 603

Ispán. Pozsonymegyében fekvő 1000 holdnyi bérletemen az ispani állás f. é. április 1-ére betöltendő. Kivántatik cukor-repatermelés és hizlalás körüli kellő tapasztalat és jártasság, úgy szinte a magyar és tót nyelv teljes bírása. Ajánlatok: Pollák Gyula Hodi ut. posta Galántha, czimzendők. 605

Gróf Széchenyi Pal ur Ó Excellentiája lábodi uradalmában egy 200 frt készpénz és teljes ellátással javadalmazott irnoki állás jött üresedésbe. Gazdasági tanintézetet végzett, jó írásu fiatal emberek, kik a magyar és német nyelvet szó és írásbelileg tökéletesen bírják, katonakötelezettségöknek eleget tettek, pályázati kérvényeket Kazik István urad. szam-tartóhoz Lábodra (Somogy-m.) mielőbb küldjék be. Az állás azonnal elfogalándó. 606

Állást keresők.

Állást keres, nős gazdasízt ki a gazdaság minden ágában tökéletesen jártas. Az állást bármikor elfogalhatja. Czime a kiadóhivatalban. 568

Jó családból való földműves iskolát végzett fiatal ember, katona szolgálatának az állami ménes-telepénél teit eleget, jelenleg is alkalmazásban van irnok., segéduszd., kulcsári állást keres szerény igények mellett. 583

Gazdasági szakiskolát végzett fiatal ember állást keres, ki a gazdaság minden ágában teljes jártassággal bír, mint segéd-tiszt hat évig volt alkalmazásban nagyobb uradalmakban, szives megkeresések „Megbízható” Czimen a kiadóhivatalba kéretnek. 578

Keszthelyi gazdasági tanintézetet végzett s több évi gyakorlattal bíró 29 éves róm. kath. vallású. nőtlen gazdasízt, ki a gazdaság minden ágában teljes jártas állást keres, esetleg oly segéd-tiszt állást is elfogad, hol előmenetelre van kilátása. Az állást azonnal elfogalhatja. Czime „K. Gy.” jelige alatt a kiadóhivatalban tudható meg.

Egy szerény igényű végzett gazda, kiszolgált altiszt, a gazdaság minden ágában jártas, 3 évi gyakorlattal; alkalmazást keres. Cim „nöt en” jelige alatt. 584

Kereskedelmileg képzett gazdasági könyvelő, tart. hadnagy, a malomüzletben s gazdaságvezetésben jártas, nagyobb uradalomban vagy központi igazgatóságoknál alkalmazást keres. Ajánlatok „Szak-képzett” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 591

Béresgazdának vagy tehenésznek ajánljok 8 évi gyakorlattal bíró 32 éves nős egyén, kinek jó bizonyítványai vannak. Szives megkeresések „Béresgazda és tehenész” czimen a kiadóba kéretnek. 608

Kulcsári állást keres egy nős, 29 éves férfi, ki a gazdaság minden ágában jártassággal bír és mint kulcsár hercegi birtokban volt alkalmazva, melyről jó bizonyítvánnyal rendelkezik, állását azonnal elfogalhatja. Czim a kiadóhivatalban. 600

Állatok.

180 drb. szép fejlett süldő, 90 kiló nehéz páronként, vérszemes területen és megyében eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 595

Telivér angol mént keresek.

Feltételek: körülbelül 170 ctm. magas, átörökítő hiba nélkül, lehetőleg sötétpej vagy fekete, jegy nélkül. Erős csontozat, jó kötések. — Versenyműlt nem szükséges. Korosabb is lehet, ha még jó termőképességű. — Ara: 1500 frt. Szives megkeresések bő leirással Dr. Burián Aladárhoz, Budapest, dísz-tér 16. szám alá intézendők. 597

Eladó tinók.

Gócs Sándor nagy-iklodi földbirtokos gazdaságában (Szolnok-Doboka vármegye Erdélyrész) 60 drb. (hatvan) válogatott, kitűnő minőségű egyéves ökorborju eladásra egész éven át készletben van. (Vasut-, posta- és távirdaállomás helyben.) 607

Vegyesek.

Zászlós zab,

szép tiszta áru, vetési czélokra megvételre keresetnek legalább 100 man. Ajánlatok és mustrák e lap kiadóhivatalába kéretnek Z. Z. jel alatt. 601

Eladó.

Zaleski Jenő gazdaságában, Tót-Györk állomás Aszód, mintszámfeletti: 14 inntháli hasas tehén, 2 hágó bika, á 150 frt, két pej négyes fogat, háts lovak, felszerelt tejhűtő, Hanna árpa 7¹/₂, tavasz bükköny 7, lóbab 7¹/₂, köles 7, kitűnő amerikai Mastadon tengeri 7, arankamentes vörös here 45 frt-ért, két éves akác 10, két éves vadgesztenye 50 frt ezrenként. 557

Alólirott uradalom következő saját termésű fajtisztta tavaszi vető árpaat bocsátja kisebb mennyiségben eladásra: Hanna árpa q. ként 9 frt, Császár árpa q. ként 9 frt, Skót árpa q. ként 8 frt, Heine Chevalier árpa q. ként 10 frt, Richardsohn árpa q. ként 9 frt, Imperial árpa q. ként 9 frt, Chevalier árpa q. ként 8 frt, Diamant árpa q. ként 8 frt. Beszerezhető továbbá arankamentes vörös lóhermag, q. ként 50 frt-ért, nem különben utántermelt oberndorfi takarmányrépamag q. ként 30 frt-ért. Az árak zsák nélkül a szt.-lörinci vasuti-állomáshoz szállítva értendők. Kisebb minták kívánságra megküldetnek. Megrendelések a baranya szent-lörinci uradalmi fotérnökségéhez Baranya Szent-Lörinczre intézendők. 588

Lóhermag Luczernamag

Sárga oberndorfi répamag valamennyi a budapesti m. k. állami vetőmagvizsgáló állomás útján vizsgálva és leplombozva kapható

Gróf Teleki Arvéd drassói

uradalmában, u. p. Koncza Répamagvainak a magyar-óvári m. k. növénykísérleti termelési állomáshoz vizsgálatra beküldve. A tavalyi vizsgálat szerint répáink faj tekintetében teljesen azonosoknak és tisztáknak minősítették. 552

Paraszt socialismus.

E czimen jelent meg RUBINEK GYULA az O. M. G. E. ügyvezető titkárnak nagyérdemű tanulmányműve hazai szociális bajainak okairól, keletkezéséről s azok orvoslásának módjairól. A füzet 1 forintért lapunk kiadóhivatalánál megrendelhető, a pénz előleges beküldése mellett.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Legmagasabb kölcsön a val. díj becsérték alapján 20-30 v. közt időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénztézet nem monthat fel. Csakely kamattal tők- is törlesztetik. Lebonnyolítás 14 nap alatt.

Semmi előleges költség. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak a telekkönyvi kivonat, katastr. tér. Konverzáls bélyeg- és illetékmentes. Czim:

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.

Budapest, Váci-körút 39. sz. Legnagyobb Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában egyedül, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajánlva van.

Minden fajta erdei csemeték,

erdők és sövények alapításához, szép és olcsó fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, vörös fenyő, hamvas és fehér égerfa, jávor-, bükk-, fehérbuhar-, szilfa, nyír a, tölgy- és akáczfákat ajánl a tavaszi telep tésre Gutsverwaltung Berowna, posta Bochnia, Galicia Ar jegyzék kívánatra bérmentve. 598

25,000 frt magán kölcsön kerestetik második helyre földbirtokra; első helyen m. jelzálogbank 21,000 frttal szerepel: ingatlan értéke minimum 65,000 frt. Czim a kiadóhivatalban. 602

Özv. gróf Pálffy Pálné, kókai gazdaságában mintegy 170 mm. tavaszi bükköny vetőmag eladó méter-mázsánként 6 frt-ért, Süly-Sáp vasuti állomáson. Mintával a gazdaság intézősége szolgál, posta Kóka Pest-megye. 596

100 métermázsza Hanna vető árpa a Pápai vagy Mezőlaki állomásra szállítva m.-mázsánként 6 frt 75 kr-ával (zsák nélkül) eladó. Margulit Lajos, Pa. Podár, pr. Pá. a. 582

Kiadóhivatalunkban kapható:

SZŐLŐLEVÉL-SODRÓPILLE

(TORTIX PILLERIANA).
Írta: SAJÓ KAROLY.
Tartalma: Tortix pilleriana Franciaországban. Tortix pilleriana Magyarországon. Ismertető jelek, életmód. Tortix pilleriana elszaporodását gátló faktörök és az emberi védekezés. — Ara 50 kr., postán bérmentve 65 kr.

Mezei komocsin.

(Timotheus) elsőrendű mag 5287

ELADÓ

mmázsánként 30 frt. Darányi állomáson. Minta kívánatra küldetik. Czim: Rabe Kurt Vitezi pa. u. p. Gyöngyös - Mellék Somogy - megye.

MILLENNIUMI LAPOK

MILLENNIUM-JOURNAL & MILLENNIUMS-ZEITUNG
AZ EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: GELLÉRI MIKSA.

Megjelenik minden hó 1., 10. és 20-án magyar és francia-német szöveggel, számos illusztrációval.

A ki a millenniumi és ezredéves kiállításunk iránt érdeklődik, aki meg akarja ismerni a kiállítást, a főváros és hazánk nevezetességeit írásban és képben, aki díszes emléket akar magának szerezni a millenniumról: az előfizet a

„MILLENNIUMI LAPOK“-ra.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egy évre 6 forint, félévre 3 forint.

Mutatványszámokat készséggel küld a kiadóhivatal: Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek.)

A „Patria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság

Magy. Gazdasági Czimtar

név alatt jövő évi január hóban egy gazdasági czimtar 25-30 iv terjedelemben ad ki, melyben a magyar szent korona területén levő gazdasági hivatalok, gazdasági egyesületek, földbirtokosok, bérlők, uradalmak, gazdasítztek és ordészek, továbbá az összes nagyobb uradalmak és azok tisztikarának a legmegbízhatóbb forrásból beszerzett neve és pontos czime bent foglaltatik, mint czimkönyv tehát üzleti nyomtatványok szétküldéséhez kiválóan alkalmas leend.

E munka ára, daczára a nagy terjedelemnek igen olcsó és pedig:

Előfizetési ára:		Bolti ára:	
fűzve	5 frt - kr.	fűzve	7 frt - kr.
kötve	5 „ 50 „	kötve	7 „ 50 „

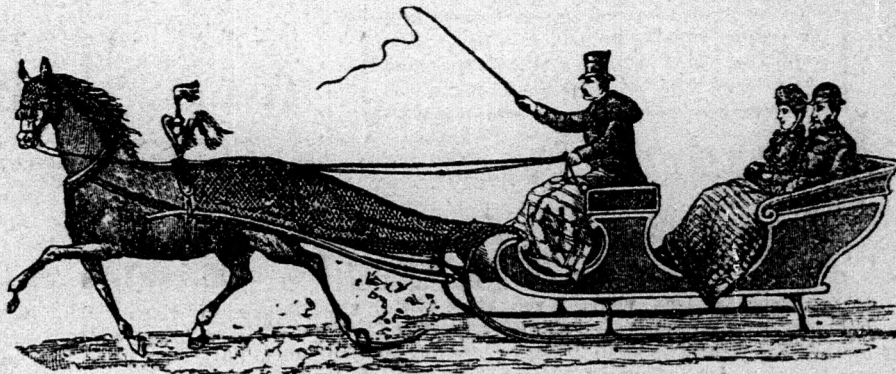
Megrendelések a

„KÖZTELEK“ kiadóhivatalához,
Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám intézendők.

Bérszántás gőzekével.

a legújabb eredeti Fowler-féle Compound gőzekkel talajművelésre vállalkozik 2781

WOLFF ERNŐ gőzsántási vállalkozó
Budapest, V. ker., Váci-körút 76. szám.

A TÉLI ÉVADRA

igen alkalmas

S Z Á N - H Á L Ó K A T

ajánlja

BLEIER és WEISZ kötélgyári cég BUDAPEST.

Raktár és iroda: **Károly-körút 9 sz.**, a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.
Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Egyéb ajánlásra méltó tárgyak: torna-szközök, Cocos futószőnyegek, láb-törölők, ruhaszárító kötelek stb.; továbbá gazdasági cikkek u. m.: istráng, kötő-fék, rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kender-tömlők, hevederek, kender, kőz stb. a legjutányosabb eredeti árakon.
Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetnek. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Valódi eredeti kwassitzi 5178

Hannapedegree árpa.

Ifj. de Proskowetz Emanuel által termelt, az 1895-ik évi termésből 100 kgrammonként 12 frtért netto Cassa ab Kwassitz Tiumatschau állomás — ameddig a készlet tart — eladatik. Új zsákok, melyekbe 50 kgram fér, kívánatra hozzáadhatnak és a beszerzési árban darabonként 30 krba számíttatnak.

Kwassitzi cukorgyár, posta Kwassitz Morvaország.

Báró Putheány Géza-féle

szigligeti uradalom ajánlja leszállított árak mellett:

20000 I-ső rendű sima vegyes rupestris, mely monticola, metallica, forvorth fajekből áll	ezzenként 6 frt,
75000 Riparia portalis I-ső rendű	16 "
20000 Rupestris monticola I-ső rendű ültetésre alkalmas	20 "
10000 Solonis I-ső rendű	20 "
20000 gyökeres Solonis	20 "

A vesszők a tapolcai állomáshoz szállítva csomagolva utánvét mellett küldetnek, megrendeléseknél 1/4 érték beküldendő. Az I-ső rendű vesszők 6/mm. fe üli vastagok 50-60 cm hosszúak, oltásra alkalmasak. Nagyobb megrendelésnél árkedvezmény adatik.

Megrendelések

Hirsch Lipot urhoz,

Tapolca (Zalamegye) intézendők.

Ugyanitt megrendelhető több fajta hazai sima és gyökeres vessző is, őszi vagy tavaszi szállításra; ugyszintén kapható sima zöld ojtás és gyökeres fás ojtás Rupestris és Riparia alanyokon. A fajtisztaságért felelősség vállalatik. 1434

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti gyapjú aukciókra

melyek a jövő év folyamán két sorozatban július és szeptember hóban fognak megtartatni. Bejelenéseket elfogad és felvilágosításokkal szolgál 4996

HELLER M. és Tsa
Budapest, Erzsébet-tér 13. szám.

A t. gazda urak figyelmét van szerencsém üzletemre felhívni és egyszersmind ajánlani:

Luczernát } államilag ólomzárólt
Lóherét } arankamentes, legcsiraképesebb,
Répmagvakat, fajazonos legcsiraképesebb,
Takarmányfüveket, legcsiraképesebb,
Fümagvegyületeket,
Bükkönnyt, muharmagot,
Lenmagot,

— TELEFON. —

Gyapjú és gabonaszákokat, Műtrágyát,

Olajpogácsát hizlalás és takarmányozás céljaira 53% garantált protein és zsirtalommal,

Kitünő tisztelettel

Valódi tiszta olivagépölajat, Elsőrendű repcegépölajat, Mindennemű ásványkenőolajat, Legjén. amer. petroleumot, Elsőrendű oroszpetroleumot, Kocsi, és bórkenőcsöt, Kékkövet, zöldgáliczot keserű és csudásot, Kőszénkátrányt, Karbololeumot,

Creolint, köröm és szájfájás elleni szer, Fertőtlenítő szereket, olasz szaponariát.

Vásárolok mindenkor magvakat készpénzért a legmagasabb árakon, mire nézve ajánlatokat kérek. Sürgőnyczim: „CERES“.

— TELEFON. —

KRAMER LIPÓT vetőmagkereskedés és gazdasági szükségleti cikkek üzlete, BUDAPEST, V., Akadémia-utca 10. sz.

A legjobb magvak kaphatók

MAUTHNER ÖDÖN

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Ferdinand bolgár fejedelem Ő kir. Fensége, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. fensége udv. szállítója magkereskedésében, **BUDAPESTEN.**

Fő-üzlet: **ANDRÁSSY-UT 23-IK SZÁM.** | Flók-üzlet: **KORONAHERCZEG-UTCZA 18.**
— Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. —